RADIO FREE EUROPE
EAST EUROPE RESEARCH & ANALYSIS

CZECHOSLOVAK UNIT

PREHĽAD TLAČE

Číslo: 81(XV)

Dátum: 14.4.1972.

OBSAH

Mike REDKOVEC (Pravda)	V zajatí falošných legiend a nenávistného srdca	str. 2
Mike REDKOVEC (Pravda)	Prečo Š. B. Roman vkročil do politiky	str. 4
Jaroslav MEŠKO (Pravda)	Kverulanti v akcii	str. 6
Ing. Štefan OCELKA (Pravda)	Dôsledne, s perspektívou	str. 7
red.čl. (Pravda)	Integrácia a zahraničný obchod	str. 8
Vl. (Večer)	Spokojnosť	str. 10
(šp) (Pravda)	Významný politický dosah	str. 11
(šp) (Pravda)	Zaručiť olympijské právo	str. 12
hr. (Večer)	Mierový kvíz	str. 12
Emil NEMEC (Smena)	Splnili sme všetky úlohy?	str. 13
Vladimír LUKÁN (Roľnícke noviny)	Tvorba v duchu socializmu	str. 14
Ervín NAGY (Roľnícke noviny)	Za jeden povraz	str. 15
Ing. A. VOJÁČEK (Roľnícke noviny)	Kľúčové postavenie OV Zväzu	str. 16
(tr) (Večerník)	Máte už "Dostavník"?	str. 17
for. (Večer)	Na iontoforéze	str. 17
Vlastimil ELENČIN (Večerník)	Farboslepý maliar	str. 18
red.čl. (Večerník)	Príprava na maturitu	str. 18
Oľga VAVROVÁ (Večerník)	Paragrafy medzi nami	str. 19

PRAVDA, 28. marca 1972, str. 6. 2(81)XV

V zajatí falošných legiend a nenávistného srdca

Ze zákulisia ideologickej diverzie proti ČSSR (4)

Ako jedna brožúrka šokovala ľudáckych predákov, opantaných vlastnými legendami ○ Svojej sláve a veľkosti ○ Zlosť proti trpkej pravde ○ Veľký „vlastenec", uránový kráľ Š. B. Roman a genéza vzniku jeho kapitálu

Keď začiatkom 80-tych rokov vydal v USA Konštantín Čulen neveľká publikáciu, celá ľudácka emigrácia v zahraničí bola doslova šokovaná. Isteže to nebola náhoda. Ako je známe, Konštantín Čulen totiž nebol komunista. Pochádzal sice z Bredského, odkiaľ aj Marek Čulen, jeden zo zakladateľov KSČ a hlavný organizátor ľubochnianskeho zjazdu v januári 1921, no zadaľ čo Marek Čulen celý život zasvätil boju za vec robotníckej triedy ako neohrozený komunista a bolševik, Konštantín Čulen bol zarytým ľudákom, ktorý zasa všetky sily venoval boju proti komunizmu. Tí starší sa isto pamätajú na jeho štvavé články a komentáre v rozhlase proti KSČ a ZSSR za tzv. slovenského štátu.

Po oslobodení odišiel Konštantín Čulen do USA a hneď sa stal jedným z popredných predstaviteľov ľudácko-separatistickej emigrácie, zúčastnil sa na zakladaní tzv. Slovenskej národnej rady v zahraničí a pokračoval „v boji" proti komunizmu a čechoslovakizmu, nerobiac rozdiel medzi benešovským čechoslovakizmom, vychádzajúcim z koncepcie jedného „československého národa", a koncepciou KSČ, ktorá sa prebojovala zásluhou komunistov v Košickom vládnom programe, t. j. spolužitie Čechov a Slovákov v spoločnom štáte ako dvoch bratských rovnoprávnych národov.

A čo ešte viac šokovalo ľudácku emigráciu, to bola skutočnosť, že Konštantín Čulen neútočil publikáciou na komunistov ani na pokrokové krajanské organizácie v USA a Kanade, ale bil do vlastných ľudáckych a separatistických radov.

Konštantín Čulen videl na vlastné oči, čo exponenti tzv. slovenského štátu urobili z krajanského hnutia v zahraničí, najmä po uchvátení vedenia niektorých organizácií, ako Slovenskej ligy v USA a Kanade, a ako vtedy vyhlásil, „nemohol sa brodiť ani sám v tom morálnom bahne a pritom mlčať".

Spomenuli sme, že jeho práca doslova šokovala ľudácku emigráciu, lepšie povedané smotánku ľudáckej emigrácie, t. j. vedúcich činiteľov, „vodcov" a prominentov. Dr. P. Hletko, ktorý nikdy nezaostával v útokoch proti socialistickému Československu a ktorý sa tiež cítil byť dotknutý publikáciou, o nej napísal v ľudáckych novinách Slovák v Amerike: „V Amerike nikdy nevyšla taká podlá, surová, nenávistná a pomstivá kniha, ako je táto". Iný známy exponent ľudácko-separatistickej emigrácie, inžinier Vnuk, o publikácii napísal: „Čulen predložil svoju vec pred fórum národa doma i vo svete a Slováci si ju budú môcť prečítať aj potom, keď sa už v USA po slovensky rozprávať nebude. Je to expozícia úpadku a choroby, ktorá paralyzuje náš život v emigrácii. Je to obžaloba hroznej nezodpovednosti. Čulen bol vlastne iba redaktorom a zostavovateľom našich vlastných citátov, ktoré zahrnul do zaujímavej štúdie. Túto im teraz predkladá ako zrkadlo."

Iný americký Slovák, novinár, o nej napísal: „Vred starý a boľavý. Konečne ho ktosi rozrezal."

Sám Čulen k vydaniu štúdie napísal aj tieto slová: „Z 80 rokov organizovaného slovenského života v Amerike Slováci ďaleko najviac prebojovali medzi sebou. Ale vari nikdy to nebolo také vypuklé ako v týchto rokoch, v ktorých sa všetky hodnoty začali vymieňať. Pisatelia a rečníci sa dostali do nebezpečného zajatia legiend, ktoré si vytvorili o ich vlastnej sláve a veľkosti a o malosti všetkých ostatných, a najmä sa dostali do zajatia nenávistných srdc."

Konštantín Čulen skoro po vydaní knihy zomrel, úplne izolovaný a ignorovaný ľudáckymi prominentmi, v úplnej chudobe. Po jeho smrti, ako ktosi poznamenal, ani s reflektorom v ruke nebolo možno nájsť v USA ani jediný exemplár jeho knihy. Hromadne ju vykúpili tí, čo mali záujem na

tom, aby publikácia zmizla z tohto sveta. V Toronto som na stretol s krajanom M. S., tiež členom Slovenskej ligy, ktorý ju vlastnil, ale po zraze tzv. Svetového kongresu Slovákov sa rozhodol, že ju pošle predsedovi kongresu Stephanovi B. Romanovi. Prečo? Štúdia ako ušitá i na terajšie vedenie SKS a najmä na jej predsedu Romana, poznamenal krajan. Ani tento krajan sa na kongrese ani na banketo v Royal Yorku nezúčastnil, no priebeh kongresu poznal až veľmi dobre, jednotlivé prejavy činiteľov, zloženie orgánov i záverečnú rezolúciu.

Či krajan M. S. štúdiu skutočne Romanovi poslal, nevieme. Nakoniec to ani nebolo potrebné. Veď pán Roman ju má, a nie jeden exemplár. Medzi krajanmi i medzi ligármi nie je tajomstvom, na koho K. Čulen knihou trafal. Bol to predovšetkým Pauco, Ďurčanský, Hletko, Kirschbaum a ktože aj ich finančný protektor S. B. Roman. Všetci títo prepadli do „nebezpečného zajatia legiend, ktoré si vytvorili o vlastnej sláve a veľkosti", ak by sme sa vyjadrili slovami K. Čulena. Zraz niekoľkých prominentov, ľudáckych činiteľov tzv. slovenského štátu, reakcionárov najrozličnejších prúdov a zopredancov slovenského ľudu sa samozvane vyhlásil za „vrcholnú reprezentáciu" Slovákov a pomenovali ju bombastickým názvom Svetový kongres Slovákov. J. Kirschbaum už dávno nazval S. B. Romana géniom, a to nielen v ekonomike, ale aj v politike. A on tomu naozaj uveril. Kirschbaumovi sa to oplatilo. Dosať i viacnásobne mu to zvýšilo jeho príjmy a vyslúžil si teplé miesto poradcu i služobníčka pána Romana. Reakčná ľudácko-separatistická emigrácia získala dobré zdroje podpory z Romanových dolárov.

To, že Roman sa zaľúbil do seba a svojej geniality, je nakoniec jeho vec. Nie je sám na americkom kontinente. Ale že sa zaľúbil i do svojich idei a legiend, ktoré vlastne ani nie sú jeho, lebo mu ich naoktrojovali do vedomia ľudácki aktéri typu Ďurčanského, Pauca a Kirschbauma, to už samozrejme nie je jeho osobná vec, lebo balamutí myseľ radových krajanov a otravuje krajanskú atmosféru jedom ľudáckej ideológie a nenávisti k starej domovine — k ČSSR.

Pán Roman sa ináč rád vydáva za veľkého vlastenca a dobráckeho človeka s osobitným vzťahom k drobnému človeku a jeho ľudským záujmom. Robotníci na jeho farmách i v jeho baniach Denison Mine pri Elliot Lake, v západnom Ontáriu najlepšie vedia, že táto póza je veľkým humbugom a pokrytectvom.

V Toronte naši krajania veľmi dobre vedia o zvláštnej metamorfóze pána Romana, ako sa z chudobného a skromného chlapca stal cynický a dravý podnikateľ a kapitalista. Do Kanady prišiel roku 1937 ako 16-ročný chlapec z Veľkého Ruskova z východného Slovenska. Najprv pracoval s bratom na farme, neskôr v automobilke ako robotník. Pochádzal z chudobnej rodiny a na vlastnej koži poznal osudy robotného človeka. Kým nenastúpil na cestu podnikateľskej kariéry, bol skutočne aj dobrým národovcom, zúčastňoval sa na krajanských schôdzkach. Častejšie sa zamýšľal aj s inými krajanmi, ako pozdvihnúť krajanské hnutie a ako aj materiálne zlepšiť postavenie krajanov. Už a tak v roku 1940, v čase veľkej konjunktúry, aká bola v tom čase aj v Kanade, vytvorili v Toronte účastinnú spoločnosť Concord Development Company, ktoré mala slúžiť všestrannému rozvoju krajanstva v Toronte a v Kanade. Krajania zo svojich skromných úspor, ťažko zarobených dolárov nakupovali akcie novozaloženej spoločnosti. Keď spoločnosť dosiahla kapitál 100 tisíc dolárov, nastal rozhodujúci obrat. Svokor Romana zaranžoval bankrot spoločnosti a peniaze si ponechali pre seba. Bola to vtedy veľká aféra, o ktorej široko písali aj krajanské noviny. Svokor si odsedel 6 mesiacov za mrežami za spreneveru a podvod. Pánu Romanovi však peniaze zostali. Kúpil za ne farmu, ktorá mala 400 akrov (skoro 200 hektárov) v Kong City na okraji Toronta. O tri roky ju predal už za 300 000 dolárov. Neskôr kúpil v západnom Ontáriu pozemky s baníckou licenciou. Na jeho pozemkoch skutočne objavili rudu s bohatým obsahom uránu.

Veľké objednávky na urán urobili z pána Romana naozaj v krátkom čase miliónara. No ani potom, ba ani teraz nevrátil pán Roman mnohým krajanom hodnotu ich ťažko zarobených dolárov, ktoré zaplatili za akcie Concord Development Company a ktoré v skutočnosti boli základom jeho kariéry. Roman sa stal kapitalistom, ktorý od základu zmenil svoj postoj nielen ku krajanom, najmä tým, ktorí sa podnikateľmi nikdy nestali, ale aj k svojej rodnej vlasti. Roman odvtedy, ako sa stal priemyselníkom a podnikateľom, prestal sa zaujímať o svojich bývalých spolupracovníkov a spolukrajanov. Robotníkovi nepodá ani ruku, nespýta sa ho, ako sa má, ako sa má jeho žena, deti — bolo by to predsa pod jeho dôstojnosť. To je len pracovná sila, ktorú treba držať na uzde, aby nenapáchli komunistickými ideami.

Americkí senátori, bankári a akcionári — to sú jeho partneri, tým rozdáva úsmevy i veľké bakšiše za získavanie objednávok na jeho urán pre atómové bomby. Pán Roman je však veľmi „variaci" človek, a preto okolo neho vždy asistujú aj duchovní pastieri. Zaujímavé je však, že nikdy nie drobní kňazi, ale vždy biskupské sutty. Ani na zrejme neprekáža, že urán slúži na výrobu smrtonosných bômb, ktoré mieria nielen na priemyselné centrá Sovietskeho zväzu, ale i na školy a domovy ich rodiska, ich bývalej vlasti, a to len preto, že jej ľud sa odvážil urobiť z nej socialistický štát.

Nie je bez zaujímavosti, že jeho obchodní a spoločenskí partneri sa oveľa viac grupujú z USA ako z Kanady, hoci Roman po vysťahovaní našiel druhú domovinu práve v Kanade. V Kanade zbohatol z uránu a mozolov pracujúcich i krajanov a nosí i kanadské občianstvo. Ale to sú už kapitalistické maniére a podnikateľská morálka.

V roku 1970 pán Roman dokonca chcel väčšiu časť svojich uránových podnikov Denison Mine pri Elliot Lake predať americkým monopolom, no federálna vláda Kanady mu klepla na prsty a jeho špekulácie mu jednoducho zakázala. Na svojom rozhodnutí trvalá aj potom, keď sa pán Roman vyhrážal (vyhrážky sú vôbec jeho silnou stránkou), že sa presťahuje do USA, že zastaví prevádzku uránových baní a pod. Nakoniec si to rozmyslel, utŕžil si peknú hanbu v kanadskej verejnosti a s prosíkom prišiel k príslušnému ministrovi, aby spor vyriešil, lebo jeho poradcovia ho varovali, že by to mohlo byť pre neho veľmi osudné.

MIKE REDKOVEC

PRAVDA, 28. marca 1972, str. 6.

PRAVDA, 1. apríla 1972, str. 6. 4(81)XV

ZO ZÁKULISIA IDEOLOGICKEJ DIVERZIE PROTI ČSSR

(5)

Prečo Š. B. Roman vykročil do politiky

Nenávisť proti socialistickému zriadeniu v Československu ○ Kto „odporúčal" Š. B. Romana v Bratislave počas jeho návštevy v ČSSR v roku 1968 ○ Lákadlo Romanových objednávok a prísľuby stavať hotely na Slovensku

Motívom, pre ktorý pán Roman tak vehementne vykročil v posledných rokoch na politickú arénu, je jeho nenávisť k socialistickému zriadeniu v ČSSR. Pán Roman — kapitalista vie veľmi dobre, že československý socialistický štát vyvlastnil a zospoločenštil všetky výrobné prostriedky, že oslobodil od kapitalistického vykorisťovania, od fyzického i duševného útlaku človeka, čo vytvára nebezpečenstvo nasledovania tohto príkladu v svetovom meradle, teda i na americkom kontinente. Isteže, jeho bane oddeľuje od socializmu západná Európa a Atlantický oceán. Príklad z Chile v poslednom roku však otriasa trónmi aj amerických a kanadských monopolistov, znárodnenie medných baní v Chile, ktoré boli vlastníctvom amerického kapitálu, ukazuje, že ani takéto alternatívy v dnešnom svete nie sú tak celkom vylúčené, ako sa nazdávali a nazdávajú apologeti kapitalizmu. Nuž preto pán Roman, kanadský priemyselník slovenského pôvodu, stáva sa súčasťou ťaženia svetového imperializmu, jeho globálnej stratégie proti Sovietskemu zväzu. Nenávidí všetko, čo má súvislosť so socializmom, a preto sa tak úzko spriahol s prominentmi tzv. slovenského štátu, ktorí sa zúčastnili na rozbití republiky v čase Mníchova a ktorí ušli pred spravodlivým hnevom nášho ľudu ešte prv, ako naše územie oslobodila Sovietska armáda.

Pán Roman bol od oslobodenia v Československu dvakrát. V roku 1968 v Prahe, najmä pred predstaviteľmi zahraničného obchodu rafinovane predstieral veľkolepé plány veľkých objednávok strojového zariadenia čs. výroby pre jeho bane a isteže aj pre podniky iných kanadských a amerických spoločností. Na Slovensku zase udieral na nacionalistickú strunu niektorých novinárov a ubezpečoval ich, že zo Slovenska by mohol vybudovať druhé Švajčiarsko, dostatky luxusných hotelov a ešte luxusnejšie turistické zariadenia a služby a milióny západných valút budú tiecť na Slovensko. V obchodnej sfére sa jeho nákupy doteraz prakticky rovnajú nule a sotva k nim dôjde aj v budúcnosti. Bufetár Dojček, ktorý na montrealskej výstave Človek a jeho svet v letných mesiacoch predával plzenské pivo, mal s československom ovela väčšiu obraty ako veľký priemyselník pán Roman. Isteže niet pochýb o tom, že by objednávky robil, keby bola vyšla jeho kalkulácia podľa prognóz západných agentúr a rozviedok s „československou jarou 1968", keby sa čs. ekonomika odtrhla od socialistického spoločenstva a stala by sa aspoň „neutrálnou" alebo ešte lepšie, keby sa spojila s kapitalistickým svetom.

Pán Roman to seriózne nemyslel ani s výstavbou hotelov a rekreačných stredísk na Slovensku. Vedel však, čo v roku 1968, keď pravicové a revizionistické názory zatemňovali mysle aj mnohým novinárom a vtedajším oficiálnym činiteľom, takéto návrhy na Slovensku vyvolajú. Komunikačné prostriedky vytvorili okolo Romana mýtus štedrého „uránového kráľa", ktorý by mohol urobiť zo Slovenska prekvitajúcu krajinu. A to mu imponovalo, o to sa usiloval. Presne podľa ideí západných antikomunistických centrál sa snažil vyvolať zdanie, že komunistická vláda hamuje možnosti rozkvetu Slovenska, čím chcel vyvolávať nedôveru k socialistickej sústave vôbec.

Pán Roman sa však neobmedzoval len na prejavy, na veľkášske sľuby podnikateľa a priemyselníka. Dnes je už isté, že si zahral aj na organizátora svojich záškodníckych zámerov a činov. Veľkými sľubmi a isteže aj dolármi získal pre emigráciu bývalého zástupcu generálneho komisára čs. účasti na svetovej výstave v Montreale roku 1967 dr. J. Zelinu. Samozrejme, nešlo mu len o samotného Zelinu. Toho si zabezpečil už pri prvých stretnutiach v našom pavilóne, v Zámockej reštaurácii a Kolibe v Montreale. Takéhoto „kapra" bolo však treba využiť, „vyťažiť" ovela viac. Preto J. Zelina podľa pokynov pána Romana dokončil v plnej paráde funkciu zástupcu generálneho komisára až do konca trvania EXPO 67, vrátil sa s veľkou pompou do ČSSR, pomocou konexií zabezpečil si v krátkom čase výjazd aj s rodinou vo funkcii stáleho zástupcu Artcentra do Kanady so sídlom v Toronte a potom, prirodzene, aj s mnohými cennými exponátmi „zdrhol" rovno k pánu Romanovi a okradol tak našu republiku o pár tisíc dolárov. To však nie je všetko. J. Zelina v intenciách pána Romana nadväzuje kontakty s Antonom Poliačikom v Bratislave, a to práve v oddelení, ktoré vydávalo pasy a vycestovacie doložky, a zabezpečil u neho hneď niekoľko služieb. Jednou z nich bolo vydávanie pasov a vycestovacích doložiek bez najmenších ťažkostí čs. občanom, ktorí chceli emigrovať do cudziny, najmä do Kanady. Ďalšou záležitosťou bolo sprostredkovanie osobného stretnutia pána Romana s Poliačikom pri návšteve v ČSSR. Ako je dnes známe, k stretnutiu naozaj došlo v júni 1968 v hoteli Devín v Bratislave, kde sa pán Roman ubytoval počas svojho pobytu. Dnes nie je ťažko uhádnuť, o čom títo dvaja páni rokovali a na čom sa dohodli. A. Poliačik nielenže zabezpečoval vydávanie pasov a vycestovacích doložiek vo veľkom množstve, ale bol napojený aj na kanadské komisie vo Viedni, ktoré verbovali čs. občanov pre emigráciu do Kanady. Nakoniec, keď

Poliačikovi začala horieť pôda pod nohami, zbalil svoju rodinu a zdupkal na kanadské veľvyslanectvo vo Viedni a potom bez zdržiavania priamo do Kanady, do služieb svojho protektora pána Romana.

K celej záležitosti sa však žiada dodať dva detaily. V Toronte nie je ťažko sa dozvedieť, že na ružiach nemá ustlané ani jeden z týchto „hrdinov" v službách Romana. Splnili svoju úlohu síce stopercentne, za ňu im pán Roman zaplatil možnosťou žiť v „slobodnom" svete. Ani jeden však nemôže plniť nejaké osobitné poslanie v Romanovom koncerne a Roman sám v takýchto prípadoch štedrosťou neoplýva. Už a tak J. Zelina, býv. zástupca gen. komisára na EXPO 67, veľký kultúrny činiteľ a exponent, robí teraz malého účtovníka v jednej Romanovej cementárni za — na torontské pomery — ešte menšiu mzdu a Poliačik úbohého služobníčka v jeho centrále. Hádam aj preto J. Zelina prišiel k ďalšiemu nápadu, aký sa môže zrodiť len v jeho cynickom vedomí, a obrátil sa na čs. úrady, aby mu pobyt v Kanade, teda službu u pána Romana, zradu a defraudáciu legalizovali a dali mu vysťahovalecký pas. Zrejme, aby mal možnosť vrátiť sa späť domov. Samozrejme, že čs. orgány mu túto drzú požiadavku zamietli, aj keď jeho sestrička, známa slovenská spisovateľka Hana Zelinová, robila všetko, aby mu vysťahovanie, a teda legálny pobyt v Kanade vybavila.

Nuž, naozaj niet pochýb o tom, že pán Roman padol do zajatia nielen falošných legiend, ale ešte viac do zajatia nenávisti voči krajine, v ktorej sa narodil a ktorá bola kedysi jeho vlasťou. Nič mu nie je dosť podlé a dosť špinavé, aby to nepoužil proti nej, proti jej ľudu, vrátane špionážno-diverzného komplotu á la prípad Zelina a Poliačik.

Spomenuli sme už, že pán Roman dvakrát navštívil ČSSR, svoje rodisko i svojich najbližších. Na vlastné oči videl, ako žil náš ľud v predmníchovskej republike a ako žije teraz. Isteže, nikto u nás netvrdí, že sme už vyriešili všetky problémy a že sme dosiahli najvyššiu životnú úroveň na svete. No nik nemôže poprieť obrovské premeny, ktoré náš ľud uskutočnil v socialistickej výstavbe v celej ČSSR a najmä na Slovensku. Pán Roman sa iste pamätá, ako pred vojnou vyzerala jeho rodná dedina Veľké Ruskov, ako vyzerali všetky dediny i miestečká na Orave, Kysuciach, Šariši i Zemplíne. A videl tieto dediny aj teraz. Videl naše Slovensko a celú našu ČSSR. No nikdy sa ani len jediným slovom na žiadnej schôdzi s krajanmi nezmienil o týchto premenách jeho rodnej vlasti. Naopak, pri každej príležitosti hovoril o poslaní Slovákov v „slobodnom" svete spôsobom, ktorý uráža a musí urazić každého čs. občana, čo si aspoň trocha váži svoju vlasť. Stále chce „vydobyjať" slobodu slovenskému národu, stále „cíti mravnú povinnosť", „počuje hlas svedomia" pomôcť slovenskému ľudu, ako to opakoval i na júnovom zraze v Toronte.

Slovenský ľud ani o jeho pomoc ani o jeho hlas svedomia naozaj nestojí. Sme moderným národom, vybudovali sme si moderný vyspelý štát s vysokou životnou úrovňou, vybudovali sme stovky závodov, škôl, nemocníc, mnohonásobne sme zvýšili výrobu najmä na Slovensku. Od oslobodenia sme len na Slovensku vybudovali 582 tisíc bytov a rodinných domov, takže každá druhá rodina býva v novom byte alebo v rodinnom dome. A niet ani jednej tehly ani jednej škridly za Romanove doláre. Možno je mu známe, že mnohé naše závody dosahujú svetovú úroveň, a sám videl, že nové domy na našich dedinách, ktoré si vybudoval náš ľud na miesto bývalých chatrčí, sú také krásne, že by mohli smelo stáť aj v Toronte alebo Montreale, v New Yorku alebo Chicagu a v iných metropolách „slobodného sveta", ktoré sme mali možnosť aj my vidieť, a nerobili by ani týmto metropolám hanbu.

MIKE REDKOVEC

PRAVDA, 1. apríla 1972, str. 6.

PRAVDA, 5. apríla 1972, str. 4.

KDE JE HRANICA ZBYTOČNÝCH A BEZDÔVODNÝCH ŽALÔB A PODANÍ?

Kverulanti v akcii

Slovník cudzích slov veľmi stručne vysvetľuje obsah pojmu kverulant ako označenie pre neodbytného sťažovateľa, chronického nespokojenca, ktorý zbytočne a bezdôvodne obťažuje svojimi podaniami súdy alebo iné štátne orgány. Je to definícia veľmi stručná, no vysvetľujúca podstatu. Možno podľa prejavov, správania, usúdiť, že sa takíto ľudia vyskytujú aj medzi nami?

Vyskytujú. Poznajú ich v evidencii vybavovania sťažností na ministerstvách a ústredných orgánoch, kde — bez ohľadu na rezort — sa ich meno spája s novými a novými opätovaných sťažnostiami a oznámeniami, spravidla už na vec tri-, štyri-, päťkrát prešetrené, uzavreté, no v dôsledku ďalších sťažností znovu a znovu otvárané — s rovnakým výsledkom. Pre názornejšie pochopenie spomeňme však v tejto súvislosti niekoľko prípadov.

Praktiky E. Jakubčeka

V Bratislave žije občan, dobre známy najrôznejším miestnym, republikovým i federálnym orgánom, redakciám a súdom v celom štáte — Emanuel Jakubček. Pracoval ako úradník na Správe ČSD v Bratislave, odkiaľ dostal výpoveď najmä pre sústavné osočovanie svojich predstavených a spolupracovníkov. To sa stalo ešte roku 1964. Odvtedy Jakubček nikde nepracuje. No za to o to dôkladnejšie zamestnáva desiatky súdov, pracovníkov na orgánoch, v redakciách. Slovom — sťažuje sa a súdi.

Jedno i druhé, ak sa tým sleduje náprava v celospoločenskom záujme, alebo vymoženie si vlastného práva, by bolo celkom na mieste, keby... Keby Emanuel Jakubček nepristupoval k riešeniu svojich záujmov spôsobom, nápadne podobným obsahu tej krátkej definície, ktorú sme spomenuli úvodom.

Za takmer osem rokov, čo už nepracuje, hoci mu v tom nebránil ani vek, ani zdravotný stav, napísať stovky podaní, viedol desiatky sporov, oberal o čas skutočne mnohých pracovníkov najrôznejších orgánov, ktorí napokon nemohli ináč riešiť tú istú jeho vec, ako sa už predtým opätovne riešila. Jakubčekovou „špecialitou" navyše je podávanie sťažností a žalôb obratom na ďalších a ďalších funkcionárov, ktorí mu v jeho požiadavkách nevyhovejú. Takto podal napríklad sedemnásť žalôb, smerujúcich proti sudcom, ktorí prerokúvali jeho pracovnoprávny spor. Jeho žaloby boli ďalej namierené proti vedúcim pracovníkom organizácie, s ktorou spor viedol, ale aj proti krajskej prokuratúre, viacerým redakciám a hlavným redaktorom, i proti ÚV KSS. Na pojednávaniach potom vznášal nové a nové námietky, navrhoval nové dôkazy, namietal zaujatosť sudcov, svedkov i celého súdu. Pravdu má zrejme jedine on — Jakubček.

Predstavy o vzťahu k socializmu

On, sústavný zneužívateľ možností sťažovať sa, pritom napríklad našej redakcii napísal list, že treba zrušiť vyhlášku o vybavovaní sťažností, ani nepripravovať novú, zdokonalenú zákonnú úpravu, lebo sa u nás dáva „zapravdu všeličiakym prisluhovačom gestapa, nositeľom železných krížov, ale nikdy nie tomu, čo mal dobrý vzťah k socializmu". Odcitovali sme pred dvoma rokmi tento jeho výrok s poznámkou, že on sám — Jakubček, keďže šesť rokov (teraz už skoro osem rokov) nepracuje, ťažko sa môže pokladať za človeka s dobrým vzťahom k socializmu.

Pravdaže, žaloval redakciu, vydavateľstvo i autora článku. Štyrikrát sme boli na súdnom pojednávaní, lebo vždy sa vypisoval jeho nový termín, pretože navrhovateľ Jakubček, nepracujúci, a teda neobmedzený pán svojho času, na súd jednoducho neprišiel. So zamietnutím jeho žaloby Mestským súdom v Bratislave sa neuspokojil, odvolal sa na krajský súd, namietol zaujatosť a navyše žiadal odpustenie súdnych poplatkov, lebo je nemajetný.

Je to únosné?

Celkom iste sú to už tisíce strán, čo boli súdy a iné orgány v dôsledku neodôvodnených Jakubčekových ponôs a žalôb nútené popísať. Jeho „činnosť" predstavuje stratu stoviek hodín pracovníkov rozličných orgánov, ktoré nevyhnutne chýbajú ľuďa, napríklad pri znižovaní rastov na súdoch, dôkladnom prešetrovaní oprávnených sťažností ostatných občanov. Po tomto článku nepochybujem o tom, že na Mestský súd v Bratislave pribudne niekoľko ďalších žalôb. Je to takto únosné? Netreba tu hľadať iné, spoločensky užitočné riešenie? Počína si E. Jakubček občiansky a právne zodpovedne?

Jakubček — žiaľ — s podobnými praktikami nie je sám. Mnohým orgánom na Slovensku je v takýchto súvislostiach pridobre známy aj promovaný pedagóg František Šupín z Banskej Bystrice. Mnoho súdov sa už roky zaoberá jeho pracovnoprávnym sporom. A Šupín namieta: zaujatosť, no pritom nenávádza, v čom spočíva; obviňuje pracovníkov, čo rieši jeho vec, z nechápavosti, z neznalosti problematiky, z úmyselného porušovania zákonov. Bez dôkazov. Sťažuje sa na priebehy, no on sám ich novými a novými podaniami vyvoláva. A korunou všetkého je tá časť jedného z listov, s ktorými sa dosť pravidelne obracia aj na ministra spravodlivosti, kde vyslovuje svoju nedôveru všetkým sudcom na Slovensku. Vraj nech jeho spor nerozhodne nikto iný ako minister! To žiada on, promovaný pedagóg, ktorý má vedieť, že takáto problematika sa rozhoduje len na súdoch.

Javy so spoločným menovateľom

Mohli by sme uviesť ešte ďalších jednotlivcov, ktorých správanie nápadne pripomína obsah definície o kverulantstve. Zbytočne a bezdôvodne zaťažujú orgány, zneužívajú možnosti našej demokracie a záruk občianskej istoty, okrádajú orgány o čas, ktorý potom chýba pri riešení opodstatnených podaní a sťažností iných spoluobčanov.

Vieme, že sa dajú zneužívať také výdobytky socialistického zriadenia, ako je zdravotná starostlivosť, vyplácanie rodinných príspevkov, pomoc určená pre núdzové situácie a ďalšie možnosti. Ako vidieť, dá sa zneužívať aj právo sťažovať sa, možnosť navrhovať riešenie sporov na súde. Tieto javy majú spoločného menovateľa: sú v rozpore so spoločenským záujmom. A to si vyžaduje hľadať východisko, riešenie, ktoré zaručí všetky možnosti vecným sťažovateľom, no obmedzí vyčíňanie kverulantov.

JAROSLAV MEŠKO

PRAVDA, 6. apríla 1972, str. 5. 7(81)XV

Riadenie a personálna práca

V každej spoločnosti významnú úlohu pri jej upevňovaní majú kádre. Preto kádrová a personálna politika bola a je stredobodom pozornosti každej vládnúcej triedy, či už v kapitalistickom svete, alebo v tábore nášho socialistického spoločenstva.

Aj v našej socialistickej spoločnosti vyjadruje kádrová a personálna politika záujem vládnúcej triedy, triedy robotníckej, a jej predvoja, Komunistickej strany Československa. Komunistická strana ako organizovaný predvoj robotníckej triedy v celej etape výstavby socializmu svojou cieľavedomou kádrovou a personálnou politikou sleduje upevňovanie socialistickej moci v snahe vytvoriť tie najpriaznivejšie podmienky pre život pracujúceho človeka.

Už februárovým víťazstvom robotníckej triedy nad zvyškami buržoázných a vykorisťovateľských tried orientovala sa komunistická strana na kádrové obsadenie vo všetkých sférach politického, spoločenského a hospodárskeho života ľuďmi, predovšetkým triedne uvedomelými, oddanými záujmom robotníckej triedy a politicky rozhodnými. Zriadením kádrových útvarov po tomto období utvorili sa podmienky marxisticko-leninského prístupu k výberu, rozmiestňovaniu a výchove kádrov, k plneniu náročných úloh vytýčených politikou strany.

Táto správna politická línia sa nemohla dosť výrazne presadiť, lebo činnosť kádrových útvarov sa postupne zbyrokratizovala.

Ako ukázali roky 1963—69, nedocenenie kádrovej a personálnej práce zapríčinilo popieranie a revíziu leninských princípov kádrovej a personálnej politiky. Presvedčili sme sa, ako životne dôležité sú leninské zásady výberu, výchovy a rozmiestňovania kádrov pri plnení úloh výstavby socializmu, v uksadzovaní rozhodujúcich politických, hospodárskych a spoločenských funkcií ľuďmi triedne, politicky a odborne schopnými pre riadiacu činnosť.

V podmienkach štátneho potravinárskeho obchodu, ktorý sa v týchto etapách výstavby socializmu iba formoval, bola oblasť kádrovej a personálnej práce značne zložitá a náročná na výber vedúcich pracovníkov z hľadiska triednej uvedomelosti, oddanosti k robotníckej triede a odbornosti. Štátny potravinársky obchod si musel vychovávať svojich vlastných pracovníkov a orientovať sa na mladých ľudí, najmä ženy, aby sa náročné úlohy obchodu plnili na spokojnosť spotrebiteľa.

Výsledky uplynulých rokov v štátnom potravinárskom obchode na Slovensku dokazujú, že kádrová a personálna politika bola orientovaná správnym smerom a v tejto oblasti sa zaznamenali značné úspechy z hľadiska kvantitatívneho zabezpečovania úloh, avšak z hľadiska kvality pretrvávajú ešte i v súčasnom období problémy a nedostatky. Považujeme preto uznesenie Predsedníctva ÚV KSČ o kádrovej a personálnej práci zo 6. novembra 1970 za základnú smernicu, ktorá všetkým kádrovým a výchovným pracovníkom umožňuje v plnej šírke postaviť kádrovú a personálnu prácu v celom našom zoskupení na kvalitatívne vyššiu úroveň.

Prvým krokom v realizácii tohto uznesenia bolo utvorenie kádrového a personálneho odboru pri generálnom riaditeľstve, ktorého prvoradou úlohou bolo organizačne a kádrove dobudovať tieto útvary i v našich podnikoch a závodoch.

K realizácii tejto úlohy sme prikročili vytvorením pracovnej skupiny z pracovníkov závodov, podnikov a generálneho riaditeľstva, ktorá má vypracovať a posúdiť organizačnú štruktúru a pracovné náplne na všetkých organizačných stupňoch nášho trustu. Dobudovanie týchto útvarov v podnikoch a závodoch sme skončili.

Ďalšou našou úlohou bolo vypracovanie vlastného kádrového programu krátkodobých a dlhodobých úloh osobitne pre generálne riaditeľstvo, podniky a závody. Tento program vychádzal zo skutočnej situácie kádrového zloženia a z analýzy štruktúry pracovníkov v celom zoskupení nášho trustu, a to podľa veku, vzdelania, pohlavia a politickej príslušnosti, ako aj výsledkov pracovno-politických hodnotení. To nám umožnilo posúdiť situáciu kádrového vybavenia trustu komplexne a stanoviť do kádrového programu opatrenia, ktorých cieľom je optimálne využiť kvalifikované kádre pri sústavnej starostlivosti o ich politický a odborný rast. To predpokladá obnovenie a v našich konkrétnych podmienkach dodržiavanie leninských zásad v kádrovej a personálnej práci.

Kádrový program sa sústreďuje predovšetkým na úlohy krátkodobé, jedno- až dvojročné, vo výbere, rozmiestňovaní a výchove, ako aj na systém tvorby a prípravy kádrových rezerv s osobitným zreteľom na potreby obchodnej prevádzky v úzkej nadväznosti na všestrannú starostlivosť o pracujúcich vo všetkých organizačných zložkách.

Teraz prepracúvame komplexný rozvoj sociálnej starostlivosti o pracovníkov v oblasti bezpečnosti a hygieny práce, pracovného prostredia, sociálno-právnej ochrany, využitia voľného času, závodnej rekreácie, stravovania, ubytovania, lekárskej starostlivosti, ako aj rozvoja kultúrnych a telovýchovných patrieb, najmä pre mladých pracovníkov. Riešime ďalej dobudovanie učňovských stredísk s postupnou realizáciou budovania internátnych učňovských zariadení, prestavbu kvalifikačnej a vzdelanostnej štruktúry pracovníkov v súlade s potrebami v celom systéme riadenia kádrovej a personálnej práce. Chceme takto dôsledne uplatniť leninské zásady v kádrovej a personálnej politike v orientácii na triedne kritériá pri výbere pracovníkov na zodpovedné funkcie a zlepšenie členskej základne KSČ, najmä v maloobchodných jednotkách.

Ing. ŠTEFAN OCELKA,
vedúci kádrového a personálneho odboru pri GR Zdroj — Potravinársky obchod

MEDZINÁRODNÁ ANKETA O SPOLUPRÁCI V RVHP

„Zahraničný obchod bude aktívne vplývať na ďalší vzostup ekonomiky každej z členských krajín RVHP a prispievať na ďalší vzostup ekonomiky každej z členských krajín RVHP a prispievať k ďalšiemu prehlbovaniu a zdokonaľovaniu spolupráce a rozvoja socialistickej hospodárskej integrácie," — uvádza sa v Komplexnom programe socialistickej hospodárskej integrácie.

Korešpondenti APN požiadali námestníka ministra zahraničného obchodu ZSSR Leonida Zorina, ktorý predsedal 32. zasadaniu stálej komisie RVHP pre zahraničný obchod, ako aj štátnych predstaviteľov jednotlivých členských krajín RVHP, aby sa s nami podelili o svoje názory a myšlienky, týkajúce sa rozvoja zahraničného obchodu v podmienkach socialistickej hospodárskej integrácie. Korešpondentom APN, okrem Leonida Zorina, odpovedali:

Ivan Nedev — minister zahraničného obchodu Bulharskej ľudovej republiky, József Bíró, minister zahraničného obchodu Maďarskej ľudovej republiky, Horst Zelle, minister zahranično-hospodárskych stykov Nemeckej demokratickej republiky, Kazimierz Olszewski, zástupca predsedu Rady ministrov Poľskej ľudovej republiky, a Ján Štrba, zástupca ministra zahraničného obchodu Československej socialistickej republiky.

Členské krajiny RVHP venujú veľkú pozornosť rozširovaniu tovarovej výmeny — povedal Leonid Zorin. Na základe výsledkov koordinácie národohospodárskych plánov, rokovali medzi sebou predstavitelia ministerstiev zahraničného obchodu bratských krajín a pred začiatkom roku 1971 uzavreli päťročné obchodné zmluvy na roky 1971—1975.

V súlade s týmito dlhodobými dohodami dosiahne zahraničný obchod medzi všetkými členskými krajinami RVHP ďalší značný rozvoj: za päť rokov bude jej objem tvoriť takmer 205 miliárd rubľov. Tovarová výmena ZSSR s členskými krajinami RVHP vzrastie napríklad v porovnaní s uplynulým päťročným obdobím vcelku viac ako 1,5-krát, okrem iného s BĽR — 1,6-krát, s NDR — 1,56-krát, s MĽR — 1,23-krát, s PĽR — 1,6-krát, s RĽR — 1,4-krát a s ČSSR — 1,43-krát. Priemerné ročné tempo prírastku na toto päťročné obdobie bude tvoriť viac ako 9 %.

Aké miesto bude v zahraničnom obchode patriť dodávkam strojov a strojového zariadenia?

— Socialistické krajiny venujú obzvlášť veľkú pozornosť obchodu so strojmi a strojovým zariadením. Ak sa vývoz členských krajín RVHP v ich vzájomnom obchode zvýšil v roku 1971 v porovnaní s rokom 1970 približne o 9 perc., dodávky strojov a strojového zariadenia vzrástli v tom istom roku viac ako o 10 %. Podobný trend bude charakterizovať aj celé spomenuté päťročné obdobie, ako aj dlhodobé obchodné zmluvy, ktoré sa uzavreli pre roky 1971—1975.

Špecializácia a kooperácia výroby budú, zrejme, vplývať aj na zahraničný obchod?

— Špecializácia a kooperácia tvoria dôležitú súčasť integračných procesov, ktoré prebiehajú v krajinách RVHP. Tieto procesy napomáhajú zrýchľovaniu tempa technického pokroku a majú veľký vplyv na zahraničný obchod — rozširuje sa nomenklatúra dodávaného tovaru, najmä strojárskych výrobkov. Zahraničný obchod na druhej strane napomáha medzinárodnú deľbu práce a pozitívne vplýva aj na rozvoj špecializácie a kooperácie, pôsobí ako stimul na zvyšovanie efektivity výroby.

V roku 1971 sa uzavreli mnohostranné dohody (za účasti ZSSR) o špecializácii a kooperácii výroby, zariadení pre keramický a sklársky priemysel, ako aj podobná dohoda v oblasti automobilového priemyslu. V tom istom čase uzavrel Sovietsky zväz aj 52 dvojstranných dohôd takéhoto charakteru s členskými krajinami RVHP a s SFRJ, napríklad s BĽR — 12, s MĽR — 10, s NDR — 13, s PĽR — 10, s RĽR — 1, s ČSSR — 5 a so SFRJ — 1. Tieto dohody zahŕňajú výrobu kovoobrábacích strojov a zariadení na stavbu ciest, výrobu traktorov, ako aj ďalšie významné odvetvia hospodárstva.

Ako vidíte, zaberá špecializácia a kooperácia podstatne dôležité miesto v zahranično-obchodnej činnosti socialistických krajín.

Stála komisia RVHP pre zahraničný obchod prerokovala na svojom 31. zasadaní špeciálnu otázku vplyvu špecializácie a kooperácie na rozširovanie tovarovej výmeny medzi členskými krajinami RVHP a rozhodla o tom, že na zasadaniach tejto komisie sa budú pravidelne zaoberať zahraničnopolitickými aspektmi týchto problémov, okrem iného aktuálnym rozpracúvaním typových článkov o zahraničnoobchodnej spolupráci o cenách a sankciách, ktoré sa dodatočne vsunú do dohôd o špecializácii a kooperácii výroby.

Veľa sa teraz píše o prognostike a okrem iného aj o prognózach svetového socialistického trhu...

— Prognostika trhu je celkom novou vecou, je v priamej súvislosti s rozpracúvaním celkových hospodárskych prognóz.

V súlade s Komplexným programom socialistickej hospodárskej integrácie v rámci komisie pre zahraničný obchod, sa vypracovala metodológia a program zostavovania dlhodobej prognózy rozvoja svetového socialistického trhu do roku 1980. V Sovietskom zväze sa už začala zostavovať národná prognóza rozvoja zahraničného obchodu ZSSR pre toto obdobie. To isté sa robí aj v ďalších krajinách RVHP.

Príprava týchto prognóz sa má v krajinách RVHP dokončiť do konca roku 1972. Potom, po nevyhnutných viacstranných i dvojstranných konzultáciách, sa návrh prognózy zovšeobecní a do konca roku 1973 sa predloží na schválenie stálej komisii RVHP pre zahraničný obchod.

Ako sa zúčastňujú obchodné komory krajín RVHP na integračných procesoch?

— V odpovedi na túto otázku chcel by som zdôrazniť vzrastajúcu úlohu obchodných komôr členských krajín RVHP a SFRJ. Na porade predsedov týchto organizácií, ktorá sa konala vlani v novembri vo Varšave, sa dosiahla dohoda o tom, aby aj obchodné komory venovali mimoriadnu pozornosť popularizácii komplexného programu ako v samotných krajinách RVHP, tak aj v ďalších krajinách sveta, využívajúc pre tento cieľ, okrem iného, aj rozličné výstavy a veľtrhy. Členmi obchodných komôr sú okrem zahraničnoobchodných organizácií aj veľké priemyselné podniky. Obchodné komory sa dohodli, že budú aktívnejšie napomáhať rozvoj stykov medzi nimi, že budú stimulatívne pôsobiť na zlepšovanie kvality ich výroby a na rozširovanie sortimentu.

A nakoniec posledná otázka, týkajúca sa obchodu socialistických krajín s kapitalistickými...

— Pred januárovou konferenciou Vladimír Iljič Lenin určil princípy sovietskeho zahraničného obchodu — rovnoprávnosť partnerov a vzájomné výhody. O polstoročie neskôr vyhlásili predstavitelia porady politického konzultatívneho výboru členských krajín Varšavskej zmluvy, že rozdielnosť spoločenských systémov nemá byť neprekonateľnou prekážkou všestrannému rozvoju vzťahov. Nechcem sa podrobnejšie púšťať do jednotlivých aspektov zahraničného obchodu s nesocialistickými krajinami (to bude predmetom ďalšieho podrobného rozhovoru), chcem však zdôrazniť neochvejnosť leninských princípov v našom zahraničnom obchode, ich trvalú platnosť vo všetkých etapách histórie svetovej socialistickej sústavy. Potvrdzuje to aj príklad z nedávnych čias. Generálny tajomník ÚV KSSZ Leonid Iljič

Brežnev povedal vo svojom prejave na 15. zjazde odborov ZSSR: „Sovietsky zväz vonkoncom neignoruje reálnu situáciu, ktorá sa vytvorila v západnej Európe, okrem iného aj existenciu takého hospodárskeho zoskupenia kapitalistických krajín, akým je »spoločný trh«. Pozorne sledujeme činnosť »spoločného trhu« a jeho evolúciu. Naše vzťahy s účastníkmi tohto zoskupenia budú, prirodzene, závisieť od toho, do akej miery si oni zo svojej strany priznajú reality, ktoré sa vytvorili v socialistickej časti Európy, okrem iného záujmu členských krajín Rady vzájomnej hospodárskej pomoci. Sme za rovnoprávnosť v hospodárskych vzťahoch a proti diskriminácii."

Som presvedčený o tom, že vecný a konštruktívny prístup k problémom obchodu medzi krajinami s rozdielnym spoločenským systémom poslúži veci mieru na celom svete.

Minister zahraničného obchodu Bulharskej ľudovej republiky Ivan Nedev zdôraznil:

Obchodné styky Bulharska v rámci Rady vzájomnej hospodárskej pomoci sú významným faktorom úspešného rozvoja národného hospodárstva mojej krajiny. Historické skúsenosti svedčia o tom, že obzvlášť veľkú úlohu v tomto zohráva Sovietsky zväz, najdôležitejší obchodný partner Bulharska. Na ZSSR pripadá vyše polovice z celkového zahraničnoobchodného obratu Bulharskej ľudovej republiky. Význam vzájomného obchodu medzi oboma našimi bratskými krajinami určuje nielen objem tovarovej výmeny, ktorý v tomto roku tvorí viac ako dve miliardy 250 miliónov rubľov, ale v takej istej miere aj jeho štruktúra. Práve dodávkami zo ZSSR sa v podstate zabezpečujú bulharské potreby, pokiaľ ide o suroviny, o kovoobrábacie stroje a o priemyselné zariadenia. Sovietskou technikou sú vybavené desiatky veľkých bulharských podnikov a elektrární. Bulharská ľudová republika na druhej strane dodáva ZSSR elektrické motory, elektrické vozíky, transformátory, čo napomáha rýchly rozvoj elektrotechnického priemyslu v Bulharsku. V terajšej päťročnici sa tovarové výmeny medzi našimi krajinami budú každoročne zvyšovať približne o 11 %. Ďalší hospodársky rozvoj Bulharska spájame s uskutočňovaním Komplexného programu socialistickej hospodárskej integrácie.

Minister zahraničného obchodu Maďarskej ľudovej republiky József Bíró povedal:

Obchod medzi ZSSR a Maďarskom je založený na vzájomne výhodnom základe. Svedčia o tom každoročné protokoly o tovarovej výmene medzi oboma našimi bratskými krajinami. Vzájomné dodávky tvoria vždy účinnú bilanciu a nomenklatúra tovarov sa určuje s ohľadom na potreby a možnosti ekonomiky partnerov. Ak sa pozeráme na sovietsko-maďarský obchod nie z hľadiska peňažných ukazovateľov, ale z hľadiska tovarov, bude nám jasná celá jeho štruktúra. Maďarsko dodáva Sovietskemu zväzu každoročne približne milión ton tovarov, a získava približne 17 miliónov ton. Znamená to toľko, že maďarský priemysel dostáva na spracúvanie obrovské množstvo surovín a polotovarov. Tým sa maléma Maďarsku s 10 miliónmi obyvateľov sústavne zabezpečuje zamestnanosť obyvateľstva a vytvárajú sa podmienky pre to, aby priemysel mohol nepretržite pracovať. Sovietske dodávky techniky a surovín napomáhajú stabilný rozvoj maďarskej ekonomiky. V tomto roku vzrastie tovarová výmena medzi našimi krajinami o 14 % a bude predstavovať približne jednu miliardu 750 miliónov rubľov. Bude to rekord za celú históriu vzťahov medzi oboma partnermi. ZSSR zvýši dodávky strojov, rozličného zariadenia, nafty, valcovaného železa, chemikálií, ktoré sú nevyhnutné pre rozvoj maďarského národného hospodárstva.

Sovietsky zväz na druhej strane dostane od Maďarska techniku pre potravinársky a chemický priemysel, výrobu liekov a ďalších tovarov.

Minister pre zahraničnoobchodné styky NDR Horst Zeile podčiarkol:

S radosťou môžem konštatovať, že obchod medzi NDR a Sovietskym zväzom sa v roku 1972 veľmi dobre začal. V prvých mesiacoch sa už podpísala väčšina kontraktov, týkajúcich sa vývozu a dovozu pre tento rok. Môžeme teda dúfať, že sa protokol o vzájomnej tovarovej výmene úspešne splní alebo dokonca aj prekročí. Tým sa vytvorí solídna základňa pre realizáciu tovarovej výmeny naplánovanej na terajšie päťročné obdobie, ktoré nemá precedens v histórii obchodných stykov medzi dvoma krajinami. Vzájomné dodávky tovarov za toto obdobie majú prevýšiť 20 miliárd rubľov. Obchod so ZSSR je pre ekonomiku mojej krajiny životnou nevyhnutnosťou. Dodávky sovietskej nafty, železnej rudy a ďalších surovín zabezpečujú nášmu priemyslu nepretržitú prevádzku a napomáhajú jeho rozvoj. Sovietske dodávky zariadenia, okrem iného energetického a metalurgického, umožňujú NDR zmodernizovať tieto priemyselné odvetvia. Komplexný program hospodárskej integrácie členských krajín RVHP sa priaznivo odráža na ďalšom priemyselnom rozvoji partnerov. NDR napríklad, ktorá má vysoko vyvinutý strojársky priemysel, môže zvyšovať dodávky strojov a strojového zariadenia ďalším členským krajinám nášho spoločenstva.

Zástupca predsedu Rady ministrov Poľskej ľudovej republiky, Kazimierz Olszewski odpovedal:

Spolupráca s bratskými socialistickými krajinami, predovšetkým so Sovietskym zväzom, predurčovala úspechy Poľskej ľudovej republiky v socialistickej výstavbe. Táto spolupráca má všestranný charakter a zahrnuje mnohé odvetvia hospodárstva. O jej rozsahu napríklad svedčí, že 65 % tovarovej výmeny Poľska pripadá na členské krajiny RVHP. Spomedzi nich je najväčším obchodným partnerom PĽR Sovietsky zväz. Sovietske dodávky základných druhov surovín, kompletných priemyselných objektov a najvýznamnejších strojov a strojového zariadenia majú mimoriadne veľký význam pre úspešnú realizáciu sociálno-ekonomického plánu rozvoja Poľska, ktorý vypracoval VI. zjazd PZRS. Súčasne aj obchod s krajinami tohto spoločenstva zaručuje Poľskej ľudovej republike vývoz jej tovarov. Veľkú úlohu v ďalšom rozvoji obchodných stykov medzi krajinami RVHP bude zohrávať komplexný program integrácie. V súčasnosti rozpracúvajú stále komisie RVHP konkrétne opatrenia na kooperáciu a špecializáciu výroby, ktoré tento program predvída. Prvé kroky sa už aj uskutočnili. Poľsko sa napríklad na základe kooperácie zúčastní na výrobe sovietskych tkáčskych stavov bez člnkov. Poľský priemysel bude pre túto výrobu dodávať 5 uzlov. PĽR na druhej strane dostane hotové výrobky, ktoré ZSSR dodá aj Maďarsku, Bulharsku a Československu. Ďalší rozvoj hospodárskej a vedeckotechnickej spolupráce členských krajín RVHP otvorí širokú perspektívu pokroku a zvyšovaniu životnej úrovne bratských krajín.

Zástupca ministra zahraničného obchodu ZSSR Ján Štrba vyzdvihol tieto prvky spolupráce:

Realizácia komplexného programu ďalšieho prehlbovania socialistickej hospodárskej integrácie zohrá významnú úlohu v dynamickom rozvoji národného hospodárstva každej členskej krajiny RVHP, ako aj celého spoločenstva ako celku. V najzávažnejšej miere prispeje k splneniu tohto programu Sovietsky zväz, ktorý má k dispozícii obrovský priemyselný potenciál a neobyčajne rozsiahlu surovinovú základňu. Ďalšie krajiny RVHP, opierajúc sa o podporu a pomoc ZSSR, dokážu úspešne riešiť veľké národohospodárske problémy. Program berie do úvahy národné záujmy partnerov a umožňuje im rozvíjať pre nich najperspektívnejšie priemyselné odvetvia. V Československu teraz napríklad pracuje neveľký závod na výrobu nákladných áut. Máme v pláne zrieknuť sa ich výroby a vytvoriť namiesto toho veľký závod na výrobu automobilových motorov. Tieto by Československo mohlo dodávať ďalším krajinám RVHP a od nich zasa dostávať nákladné autá, ktoré sa tiež budú vyrábať na základe špecializácie vo výrobe. Umožní to ušetriť neobyčajne rozsiahle prostriedky. Okrem toho rátame s tým, že na základe kooperácie a špecializácie sa vyrobí veľa ďalšej techniky. Aj v tejto oblasti sa orientujeme na spoluprácu so Sovietskym zväzom.

Medzi oboma našimi krajinami jestvujú dlhoročné a trvalé väzby a Sovietsky zväz bol vždy ochotný poskytnúť Československu nevyhnutnú pomoc.

PRAVDA, 6. apríla 1972, str. 6.

VEČER, 6. apríla 1972, str. 1.

Spokojnosť

Úprimne mi povedal, že je so životom spokojný: „Máme družstevný byt, auto, chatu, fungl nový nábytok." Zastal a povzdychol: „Len ..." — „No, čo len?" — spýtal som sa ho a on ešte úprimnejšie riekol: „Len v sobotu a nedeľu sa poriadne najesť, to by bolo fajn ..." Hja, kamarátko, pomyslel som si, všetko naraz nemožno ... VI.

PRAVDA, 7. apríla 1972, str. 1. 11(81)XV

Tretina dôchodcov na Slovensku dostáva vyššie dôchodky

Významný politický činsk

Realizácia uznesenia XIV. zjazdu KSČ ○ Zvýšenie predstavuje ročný náklad 233 miliónov korún ○ Mimoriadne kladný ohlas u poživateľov, ale aj v širokej verejnosti

Bratislava (Od nášho redaktora) — Dobré výsledky v našom národnom hospodárstve v posledných dvoch rokoch umožnili, že v krátkom čase po XIV. zjazde Komunistickej strany Československa sa mohlo pristúpiť k realizácii jeho záverov v oblasti sociálnej politiky. Preto už na septembrovom pléne sa ÚV KSČ zaoberal niektorými najaktuálnejšími problémami dôchodkového zabezpečenia. Významný politický dosah má nový zákon, ktorý platí od októbra minulého roku.

Podľa neho sa podstatne zvýšili dôchodky 271 431 dôchodcom na Slovensku, čiže jednej tretine všetkých občanov poberajúcich dôchodkové dávky. Priniesla to zvýšenie ich príjmov, čo v celoslovenskom priemere predstavuje mesačne vyše 19 miliónov korún. Ročný náklad sa tým zvýšil o 233 miliónov Kčs. K zvýšeniu sa pristúpilo najmä preto, lebo dôchodky starodôchodcov najviac zaostávali vo vzťahu k mzdovému vývoju ekonomických aktív obyvateľstva.

Na vysokej úrovni

Z hľadiska druhov jednotlivých dávok, podmienok pre získanie nároku na dôchodok, sociálnej funkcie a okruhu dôchodkové zabezpečených osôb, je úroveň nášho sociálneho zabezpečenia na veľmi vysokej úrovni. Postupná realizácia opatrení, vytýčených XIV. zjazdom strany pre túto päťročnicu, predpokladá však ďalšie zlepšenia. Odstránia sa najmä nepodstatnené rozdiely v spôsobe poskytovania dávok jednotlivým skupinám obyvateľstva a zvýrazní sa vyjadrenie zásluh z doby pracovnej činnosti. Okrem toho sa utvoria predpoklady, aby dôchodky nezaostávali za rozvojom ekonomiky. Prostriedky sa budú vynakladať čo najúčelnejšie a v rámci daných ekonomických možností, aby dôchodková sústava správne plnila svoju úlohu.

Zodpovednejšie k povinnosti pri zaobstarávaní dokladov

Zvýšenie dôchodkov od októbra minulého roku sa týkalo dvoch častí dôchodkového zabezpečenia: Zvýšila sa najnižšia výmera takého dôchodku, ktorý je jediným zdrojom príjmu, a to z 500 Kčs na 550 Kčs mesačne jednotlivcovi a z 850 na 900 Kčs manželskej dvojici. Správa dôchodkov vyplatila tejto skupine dôchodcov vyššie dávky v 144 553 prípadoch. V tomto smere bolo treba urobiť veľký kus práce, lebo zvýšenie sa uskutočňovalo prakticky bez podávania žiadostí dôchodcov. Súčasne sa zvýšili dôchodky aj 126 876 starodôchodcom v pevne stanovených sumách, bez ohľadu na predchádzajúcu výšku dôchodku. Výška zvýšenia bola v týchto prípadoch obmedzená len všeobecne platnými maximálnymi hranicami. Išlo tu o zvýšenie z titulu výkonu preferovaného zamestnania v prvej a druhej kategórii. O úpravu dôchodku bolo treba požiadať. Prihlásiť sa mali všetci tí, ktorí podľa nového zákona nadobudli nárok na zvýhodnenie starodôchodku na základe profesionálnej príslušnosti k niektorej z týchto kategórií. Aj v tejto skupine určitému počtu dôchodcov Správa dôchodkov zvýšila dôchodok bez žiadosti. Ako povedal vedúci oddelenia dôchodkového zabezpečenia na Ministerstve práce a sociálnych vecí SSR JUDr. Július Miškovič nie všetky národné výbory a závody pristupujú zodpovedne k povinnosti pomôcť dôchodcom pri zaobstarávaní potrebných dokladov. Žiadosti tak prichádzajú oneskorene, čím vznikajú zbytočné prieťahy. Tí dôchodcovia, ktorí dosiaľ nepožiadali o zvýšenie a profesionálne patria do prvej alebo druhej kategórie, mali by sa urýchlene obrátiť na odbor sociálnych vecí a zdravotníctva ONV, kde dostanú na vyplnenie osobitný formulár. Žiadosť treba doložiť dokladom o skutočne vykonanej práci v uvedených kategóriách.

Živý ohlas

Teraz, takmer pol roka po účinnosti zákona, možno konštatovať, že Správa dôchodkov na Slovensku dobre zvládla veľké nároky pri jeho realizácii. Aj Ústredná správa spojov si dobre plní povinnosť včasného doručovania.

Zvýšenie dôchodkov starodôchodcom a nízkych dôchodkov sa stretlo s mimoriadne kladným ohlasom nielen u poživateľov, ale aj v širokej verejnosti. Toto významné opatrenie straníckych a štátnych orgánov podnecuje úsilie pracujúcich na plnenie ďalších úloh pre zvyšovanie životnej úrovne. (šp)

PRAVDA, 8. apríla 1972, str. 8. 12(81)XV

VYHLÁSENIE PREDSEDNÍCTVA OLYMPIJSKÉHO VÝBORU NDR

Zástoj olympijského práva

Tlač NDR uverejnila vyhlásenie predsedníctva Olympijského výboru NDR, zdôvodnené Medzinárodnému olympijskému výboru, organizačnému výboru OH v Mníchove a Olympijskému výboru NSR. Vyhlásenie obsahuje stanovisko k atmosfére, ktorá vládne pred bližiacimi sa hrami v Mníchove. Vyjadruje protesty proti činnosti rôznych emigrantských a revanšistických organizácií pôsobiacich v Mníchove, proti štvavým vystúpeniam a tendenčným publikáciám. Olympijský výbor NDR osobitne ostro odsudzuje pripravované neofašistické mítingy, tzv. „antiolympiádu" a na jej prípravách činné neofašistické organizácie „Wiking-Jugend" a „Jugend bund Adler". Vo vyhlásení sa od organizátorov OH žiadajú energické a rozhodné kroky na zaručenie bezpečnosti a pokoja všetkým účastníkom hier, na zaručenie opravdivej olympijskej atmosféry priateľstva a mieru. V závere vyhlásenia sa hovorí: „Olympijské predpisy hlásajú: hry slúžia na upevnenie a prehĺbenie priateľstva medzi národmi, medzi športovcami všetkých krajín. Od organizátorov hier a orgánov mesta Mníchov máme právo očakávať, že urobia všetko, aby sa Olympijské hry 1972 uskutočnili pri úplnom zachovaní olympijských práv."

(šp)

VEČER, 7. apríla 1972, str. 1.

Mierový kvíz

V rámci propagovania mierových myšlienok a na podporu celoeurópskej konferencie o bezpečnosti v Európe, usporiadal včera SZM v kaviarni spoločenského pavilónu v Novom Meste Mierový kvíz mladých. Súťažilo päť trojčlenných družstiev zo závodov Doprava, Údržba a Energetika v otázkach mierového hnutia, ďalej v otázkach budovania VSZ, zo znalostí o Sovietskom zväze a jeho mierovej politiky a zo znalosti v hudbe.

Poslednou kvízovou disciplínou bola vtipná súťaž zručnosti. Predsedníčkou poroty bola podpredsedníčka Krajskej mierovej rady s. Emília Sinkelová a jej členmi zástupca podnikového výboru KSS ing. Kamil Snopko, predseda podnikového výboru pre európsku bezpečnosť Karol Komora, predseda Zväzu protifašistických bojovníkov Vincent Fabián a členka podnikového výboru SZM Mária Bercíková.

Ako hosť sa na tejto akcii zúčastnil člen Československého mierového výboru docent dr. Hvezdík, CSc.

Mladí účastníci kvízu preukázali hlboké znalosti z histórie i súčasnosti svetového mierového hnutia, z mierovej politiky Sovietskeho zväzu i budovateľskej oblasti. Zvíťazilo trojčlenné družstvo mládežníkov zo závodu Doprava, kapitánom ktorého bol mladý vrchmajster Juraj Jurajov. Na druhom a treťom mieste sa umiestnilo družstvo zo závodu Údržba. Dr.

SMENA, 1. apríla 1972, str. 4.

SPLNILI SME všetky úlohy?

EMIL NEMEC, podpredseda SÚV SZM

Žijeme v období, keď sa náš Socialistický zväz mládeže pripravuje na svoj prvý zjazd. Je to udalosť, pri ktorej si určite každý z nás mladých položí otázku: Čo nám rokovanie nášho najvyššieho orgánu prinesie? A kladieme si aj otázku, čo my všetci, každý jeden z nás, urobíme pre dobré výsledky zjazdu, pre ďalší rozvoj našej organizácie.

Nie je náhoda, že sa popri iných dôležitých otázkach dnes zamýšľame nad úrovňou našej politicko-organizátorskej práce, nad tým, ako našu organizáciu riadime a ako kontrolujeme plnenie úloh, ale i realizovanie záujmov všetkých chlapcov a dievčat. Veď nám nemôže ísť len o organizovanie čo najväčšieho počtu akcií, len o vonkajšiu propagáciu bez toho, aby sme prenikli do vnútra organizácie. Uskutočňovať správnu činnosť v našom zväzu znamená pochopiť každého mladého človeka, jeho psychiku, záujmy a potreby, dávať ich do súladu s celkovými potrebami našej socialistickej spoločnosti a vedieť ukázať, v čom vlastne tento súlad je.

Mnoho cenných podnetných návrhov, námetov, ale i konštruktívnej kritiky a pripomienok sa rodí priamo v základných organizáciách, tam, kde mladí ľudia pracujú a žijú, kde trávia svoj voľný čas, kde sa vzdelávajú i zabávajú. Ale je nesprávne, keď názory našich členov zostávajú nepovšimnuté, keď zapadnú kdesi v základných organizáciách či na okresných výboroch a ten, kto s nimi vystúpil, sa nikdy nedozvie o ich osude. Malo by byť pravidlom, že na pripomienky, nejasné otázky, ale i námety dostane člen konkrétnu odpoveď. I keď mnohé organizácie chápu túto otázku správne, predsa pri výročných členských schôdzach sa nám ukázalo, že v niektorých organizáciách funkcionári pripomienky členov zamietajú, nezoberajú sa nimi a takto zapríčiňujú, že členovia strácajú chuť, nadšenie i záujem vyjadriť sa a mnohí sa stávajú pasívnymi. Musíme si otvorene povedať, že takýto prístup v našej organizácii trpieť nemôžeme a nebudeme. Bráni záujem na tom, aby každý mladý človek našiel to správne miesto medzi nami, aby mal možnosť uplatniť sa, aby bol spolutvorcom svojho, nášho programu, uznesení a úloh. Sám presvedčený, že tí ľudia, ktorí program tvoria, rozhodne ho neodmietnu realizovať, naopak, vyjadria svoj aktívny podiel plnením konkrétnych úloh.

Stáva sa aj to, že požiadavky či kritika sú nereálne, presahujú možnosti našej organizácie. Nemusíme sa za to hanbiť alebo odsudzovať členov za takéto pripomienky. Predsa ak sa ľudia o niečo snažia, o niečom hovoria, svedčí to o ich úsilí veci prispieť. Je dôležité, aby funkcionári vedeli zaujať správne stanovisko, aby vedeli zmerať svoje sily. A to nie je jednoduché, ani ľahké.

Na prácu našich funkcionárov na všetkých stupňoch riadenia sa kladú vysoké nároky. Od ich prístupu k práci závisí do značnej miery, či je činnosť organizácie zaujímavá, alebo nudná, či sú členovia len kartičkami v registračke výboru, alebo sú aktívnymi mladými ľuďmi so svojimi záujmami, potrebami, radosťou i starosťami, či je konkrétna úloha len vetou v prihláške do SZM, alebo vyjadruje vo vzájomnej súvislosti záujem spoločnosti a potrebu sebarealizácie každého z nás.

Treba vidieť, že mnohí naši funkcionári nemajú ešte dostatok skúseností a že i náš Socialistický zväz mládeže ako celok je organizácia ešte mladá. A nároky na našu politicko-organizátorskú a riadiacu činnosť, na obsah, formy a metódy práce nie sú malé. Že to nie je dôvod k pesimizmu, nám dokazujú dosiahnuté výsledky za krátke obdobie trvania našej jednotnej organizácie, ktoré sú reálnym základom pre ďalší rozvoj SZM, pre rast kvality našej práce.

V oblasti politicko-organizátorskej a riadiacej práce preto považujeme za jednu z najdôležitejších úloh udržiavanie pravidelného kontaktu medzi okresnými výbormi a základnými organizáciami prostredníctvom širokého aktívu, inštruktorského zboru, aparátu OV. Nie je nám ľahostajné, akú činnosť rozvíjajú základné organizácie, akými formami a metódami pracujú, ale aj to, či okresné výbory informujú základné organizácie o uzneseniach vyšších orgánov a poskytujú funkcionárom metodickú pomoc. Odstrániť mnohé nedostatky v riadiacej práci vyžaduje zaviesť do praxe premyslený informačný systém, skvalitniť poznávaciu a teoretickú činnosť na všetkých úrovniach, stanoviť poslanie, presnú náplň práce, postavenie a kompetenciu aparátu OV, KV, republikových orgánov a samotného ústredného výboru. V týchto otázkach musí byť harmonický súlad, aby každý vedel, čo je jeho úlohou a súčasne aby celý systém riadenia vytváral jednoliaty, dobre fungujúci celok, prostredníctvom ktorého budeme schopní zabezpečiť i najnáročnejšie úlohy.

V súvislosti so systémom informácií javí sa ešte väčšia potreba posilniť metodickú pomoc nižším organizačným článkom, predovšetkým základným organizáciám a funkcionárskemu aktívu. Trvalou súčasťou prípravy širokého funkcionárskeho aktívu sa musí stať využívanie poznatkov vedy, najmä pedagogiky, sociológie a psychológie, ako aj uplatňovanie záverov z rôznych výskumov mládeže a mládežníckej organizácie. Nejde nám o to, a nie je ani možné, aby vo výboroch našich základných organizácií pracovali samí kvalifikovaní pedagógovia, sociológovia a psychológovia, ale aby v súlade s vývojom a požiadavkami dnešného obdobia vedeli účelne uplatniť niektoré vedecké poznatky a zavádzať prvky vedeckého riadenia do výchovného procesu i do celej činnosti SZM.

14(81)XV

Nepretržitý kvalitatívny rast úrovne našej práce si nemožno predstaviť bez pravidelnej výmeny a odovzdávania skúseností. Nesmie sa stať, aby sa výmenou funkcionárov, výmenou výboru narušila kontinuita činnosti a rozvoja ktorejkoľvek organizácie, či už základnej alebo okresnej. Cieľavedome vytvárať kádrové rezervy znamená všímať si a pripravovať tých, ktorí prídu po nás, ktorí by mali znásobiť výsledky našej práce.

V súvislosti s prípravami zjazdu sa rozprúdili v našej organizácii čulý ruch. Uvažujeme o tom, čo sme urobili a čo chceme urobiť pre svoj prvý zjazd, zamýšľame sa nad tým, ako rozvíjať činnosť účinnejšie, kvalitnejšie, zaujímavejšie. V uplynulom období sme prijali mnoho správnych uznesení a úloh. Povedzme si teda úprimne, ktoré z nich sme nesplnili a prečo. Využime toto obdobie aj na to, aby sme pozdvihli úroveň kontrolnej činnosti, aby sa v budúcnosti stala neoddeliteľnou súčasťou našej každodennej práce.

Predzjazdové obdobie nám dáva nespočetné množstvo možností prispieť k skvalitneniu našej práce, nášho zväzáckeho života činom alebo svojou myšlienkou. To si vyžaduje aktívny, tvorivý prístup všetkých našich členov, všetkých nás, ktorým záleží nielen na tom, aby sme mali svoju organizáciu, ale aj na tom, aká ju budeme mať, akým prínosom bude pre rozvoj našej socialistickej spoločnosti a ako sa v nej budeme všetci spoločne cítiť.

SMENA, 1. apríla 1972, str. 4.

ROĽNÍCKE NOVINY, 7. apríla 1972, str. 6.

Tvorba v duchu socializmu

Dokladom toho, že tvorba umeleckých hodnôt a poslania kultúry pri výchove socialistického človeka patria medzi pravoradé otázky našej spoločnosti, je i to, aký dôraz na tieto problémy položil XIV. zjazd Komunistickej strany Československa. Vo svojej rezolúcii zjazd podčiarkol potrebu obnoviť spoločenskú a výchovnú úlohu umenia, ako aj rozvinúť aktivitu tvorivého frontu pri tvorbe umeleckých hodnôt: „Dlhodobé narastanie nesocialistických maloburžoázných tendencií, najmä v ideovo-tvorivej sfére viedlo k postupnému odklonu značnej časti umeleckej tvorby a kultúry od jej zneužitím tejto oblasti elitárskymi skupinami na politické ciele pravice. Najzákladnejšie politické predpoklady pre obnovenie socialistického charakteru umenia sa v priebehu konsolidačného procesu už utvorili. Teraz ide o úplné obnovenie významnej spoločenskej a výchovnej úlohy umenia, o rozvinutie širokej aktivity tvorivého frontu pri tvorbe literárnych, dramatických, výtvarných, hudobných a iných umeleckých hodnôt v socialistickom duchu. Strana bude podporovať umenie vychádzajúce z leninských zásad stranickosti a ľudovosti, z princípov socialistického realizmu, výrazove a žánrove rozmanitosti, pevne spätá so záujmami a bojom robotníckej triedy a všetkého pracujúceho ľudu."

Takto jasne formulované poslanie a úlohy sú pohnútkou pre vytvorenie optimálneho prostredia na rozvoj angažovanej tvorby vo všetkých oblastiach. Zabezpečiť tieto úlohy prislúcho v nemalej miere umeleckým zväzom a kultúrnym fondom. Umelecké zväzy sa týmito otázkami intenzívne zaoberajú najmä pri príprave programov a plánov, s ktorými vystúpia na svojich zjazdoch. Fondy prešli v roku 1971 závažnými obsahovými zmenami a v novomenovaných výboroch sa podstatne posilnil vplyv štátnej správy na riadenie fondov. Tým sa vytvorili reálne predpoklady preto, aby sa fondy stali aktívnym nástrojom štátnej správy na usmerňovanie umeleckej tvorby a podnecovanie vzniku angažovaných diel. Pre zabezpečenie rozvoja takejto tvorby sa vypracoval systém námetov a pohnútok, ktorý má priniesť ovocie vo všetkých oblastiach umenia. Tieto otázky, týkajúce sa vytvorenia priaznivých pracovných podmienok pre vznik nových literárnych, hudobných i výtvarných diel, postavených do služieb budovania socialistickej spoločnosti a kultúrneho povznesenia širokých vrstiev ľudu sú však len základom, na ktorom možno budovať rozvoj angažovaného umenia. Na jednej strane podpore umenia aké potrebuje náš ľud, na druhej strane bej proti malomeštiackemu nevkusu, komercionalizácii kultúry, braku, ako aj spoločensky nezáväznej tvorbe — to sú základy polohy, v ktorých by mala zohrať svoju úlohu aj marxistická kritika. Preto je také naliehavé obnoviť a rozvinúť socialistickú umeleckú kritiku ako významný prostriedok riešenia ideovo-tvorivých problémov. Socialistickej kritike treba vrátiť jej miesto, aj keď si uvedomujeme, že to nebude celkom ľahké. Lebo vo veľkej časti kritiky budú ešte dlho pretrvávať obavy ze zásadných a nekompromisných postojov, ktoré neraz prinášajú (tak v minulosti ako i dnes) so sebou rôzne osobné nepríjemnosti. Ale aj tvorba, tak ako všetko ostatné môže byť dobrá, priemerná a zlá. A kým kritik nebude o nej takto hovoriť, pravda z marxistických, ideových i estetických pozícií, dovtedy kritike svoju vážnu spoločenskú úlohu splňať nebude.

Zamýšľame sa nad týmito otázkami v období, keď sú už zjazdy umeleckých zväzov — možno povedať — predo dvermi. Lebo od týchto zjazdov čakáme ďalší rozhodný krok smerom k vytváraniu pozitívnych umeleckých hodnôt.

VLADIMÍR LUKÁN

Za jeden povraz

Hovorí sa, že by sme mali ťahať za jeden povraz. Málokedy sa uvádza, kto je na druhej strane povrazu. Povraz má totiž dva konce a ak jeden nie je ukotvený o čosi pevné, v tom prípade môžeme ťahať aj na obe strany. Ide o to, kto pretiahne koho, presnejšie, v našom všednom žargóne, kto koho obtiahne. Inak spravidla vyhráva silnejší. Avšak, aby sme mohli zistiť, kto je silnejší, na to potrebujeme dvoch. A tí dvaja nemôžu byť po vzťahu podriadený a nadriadený. V takomto prípade je ťahanie povrazu naozaj zbytočné. Však už dopredu vieme, že silnejší pretiahne, alebo obtiahne o miesto, výhody, slabšieho.

Prečo tu hovoríme o takomto všeobecnom prípade. Okresné mestá na južnom Slovensku sú dvojjazyčné okresy. Hovorí sa o nich po slovensky, ale aj po maďarsky. Vedenie okresného domu osvety sa snaží vladiť záujmy oboch národností a pri koncipovaní svojich plánov prihliada na túto realitu. Asociatívne si teraz môžete domyslieť súvislosti s ťahaním povrazu za jeden koniec. Kto komu nadržiavať? Ale, v tomto prípade nechceme dávať do súvisu záujmy dvoch národnostných kultúr. Však vedenia ODO vynakladajú maximálne úsilie na to, aby v okrese v maximálnej miere pocítil každý, a to bez rozdielu národnosti, vplyv ODO, cez množstvo, ale i kvalitu kultúrno-spoločenských podujatí.

Okres Dunajská Streda je takisto dvojjazyčný okres. Vedenie ODO, vzhľadom na to, že v okrese žije viac občanov maďarskej národnosti, založilo reprezentačný súbor piesní a tancov, ktorý vyše päť rokov vystupoval s úspechom nielen doma, ale aj za hranicami okresu. V Žitnoostrovskom tanečnom a speváckom súbore, ktorý mal 80 členov, sa našlo veľa vynikajúcich jedincov, či už tanečníkov alebo spevákov. Dobrý chýr o nich koloval na široko-ďaleko a práve o nich sa dopočul aj ÚV Csemadoku. Už dlhší čas aj oni uvažovali, že by mali založiť reprezentačný súbor. Kde na to vziať kádre? Však v Dunajskej Strede ich je dosť a vynikajúcich. To by však nemenilo na veci nič. Lenže tam majú aj dobrú ľudovú hudbu. Znova chytili koniec povrazu a výsledok — podarilo sa im pretiahnuť na svoju stranu kapelu. Nič by sa nebolo stalo, však sa dohodli zmluvne, že budú za „pomoc" kapely platiť. Avšak tento súbor potreboval aj kroje. Kto ich má? No predsa Žitnoostrovský súbor piesní a tancov v Dunajskej Strede. Znova ťahali povraz. Vyšší, silnejší pretiahol nižšieho a tak aj kroje putovali do Bratislavy. V tomto prípade sa dohodli, len ústne. Vznikajúci súbor Szöttes (Halena) prisľúbil, že kroje vráti. Potrebuje ich len na čas, kým sa im nepodarí zohnať reprezentačné kroje pre svoj súbor.

Medzitým sa ozvali z Dunajskej Stredy. Radi by aj oni oživili, môžeme už povedať, tradíciu Žitnoostrovského súboru. Chytili sa znova povrazu a začali ťahať. Ťahajú ho, ťahajú, však to znie ako v rozprávke, ale zatiaľ ho na svoju stranu nepretiahli.

Z toho možno usúdiť, že sú slabší. Szöttes (Halena) sa pevne drží druhého konca povrazu. Však chodia po Slovensku, vystupujú a obyčajný smrteľník sotva zistí, že kroje, kapela i mnohí z tanečníkov sú z Dunajskej Stredy a že ti o ten povraz, o ktorý sa ťahajú (presnejšie vedenie Csemadoku) sa vôbec nestarajú.

Tak to veru býva, keď ťaháme za jeden povraz. Však v tomto nie je povedané, či tí, ktorí sa ťahajú, sú na oboch koncoch, alebo len na jednom. A tak v Dunajskej Strede doteraz čakajú, kedy prestane ťahať druhú stranu ťahanie, lebo jedine tak sa dostanú späť k vlastným krojom, kapele a budú môcť oživiť tradíciu Žitnoostrovského súboru piesní a tancov. Pretože chýba im čosi také. A je to veľký okres.

ERVÍN NAGY

Z prejavu tajomníka ÚV SZDR Ing. A. Vojáčka

Kľúčové postavenie OV Zväzu

Základným poslaním Slovenského zväzu družstevných roľníkov je získavať širokú vrstvu družstevných roľníkov pre aktívnu účasť na plnení poľnohospodárskej politiky KSČ v JRD a na dedine.

Ustanovenie Zväzu družstevných roľníkov považuje ÚV KSČ za súčasť politiky strany voči novovzniknutej triede družstevného roľníctva, za formu upevňovania zväzku robotníckej triedy a družstevného roľníctva ako triedneho základu socialistického štátu a základnej podmienky všestranného rozvoja socialistickej poľnohospodárskej veľkovýroby.

Aktívna účasť Slovenského zväzu družstevných roľníkov, okresných výborov Zväzu a členov JRD na plnení uznesení XIV. zjazdu KSČ je preto ich dlhodobou úlohou a hlavnou náplňou činnosti.

Na VIII. celoštátnom zjazde JRD sa taktiež prerokujú a schvália stanovy Zväzu družstevných roľníkov ČSSR a bude prijaté stanovisko k návrhu zákona o poľnohospodárskom družstevníctve.

Materiály z rokovania aprílového pléna ÚV KSČ, z VIII. celoštátneho zjazdu JRD, ako aj náplň činnosti Zväzov družstevných roľníkov, schválené Predsedníctvom ÚV KSČ 21. júnora 1972 a stanovy schválené VIII. zjazdom JRD budú tvoriť bohatú základňu, aby tak Ústredný výbor Zväzu družstevných roľníkov ČSSR, ústredné výbory Českého a Slovenského zväzu družstevných roľníkov a všetky okresné výbory Zväzu mohli zhruba do konca júna 1972 vypracovať a schváliť dlhodobé programy svojej činnosti, ako aj kalendárne plány práce do konca roku 1972.

Prvoradou úlohou okresných výborov Zväzu preto bude do najväčšia pomoc JRD, aby prerokovanie záverov VIII. zjazdu JRD na členských schôdzach JRD nemalo len výrobno-ekonomický charakter, ale bolo aj prínosom pre správne pochopenie všetkých cieľov poľnohospodárskej politiky strany a spájanie osobných záujmov družstevníkov so záujmami celej spoločnosti.

Pre zimné obdobie 1972—1973 potom spoločne s vami pripravíme celý plán politicko-výchovnej a organizačnej práce medzi družstevnými roľníkmi tak, aby obdobie vypracovania výrobno-finančných plánov JRD na rok 1973 sa stalo významným nástupom ku skvalitneniu a prehĺbeniu spoločenskej činnosti v JRD, súčasne s oboznámením družstevných roľníkov s poslaním a činnosťou okresných výborov Zväzu.

Odporúčame, aby sa v mesiaci apríli zišli predsedníctva okresných výborov Zväzu a prerokovali krátkodobý plán svojej činnosti až do júnového pléna okresných výborov Zväzu. Predsedníctva OV Zväzu by mali prerokovať najmä tieto otázky:

- kádrové, organizačné, materiálne a finančné zabezpečenie činnosti okresných výborov Zväzu,
- schváliť politicko-organizačné opatrenia OV Zväzu k zabezpečeniu prerokovania záverov VIII. zjazdu JRD na členských schôdzach JRD (spolu s OPZ — VPS),
- schváliť pracovnú skupinu, ktorá ihneď po VIII. zjazde JRD začne pripravovať program činnosti okresného výboru Zväzu.

Súčasne bude úlohou okresných výborov Zväzu, aby rozpracovali dokumenty okresných konferencií JRD v tých oblastiach, ktoré sa bezprostredne dotýkajú činnosti Zväzu. Ide najmä o sledovanie a riešenie pripomienok, ktoré odzneli v predzjazdovej diskusii a riešenie ktorých je v plnej právomoci JRD a okresných orgánov štátneho riadenia poľnohospodárstva. Odporúča sa sledovať aj spôsob, akým sa budú zodpovedať alebo riešiť pripomienky k vyšším štátnym, politickým a bezpečnostným orgánom, ktorá odznievali komisii pre predzjazdovú a pozjazdovú kampaň v Prahe.

Na okresných konferenciách odzneli aj diskusné príspevky a kritické pripomienky na nedostatočné riešenie tých otázok, ktoré sa dotýkajú činnosti okresných výborov Zväzu. (Starostlivosť o sociálne a kultúrne potreby družstevníkov, zdravie a bezpečnosť pri práci, rozvoj socialistického súťaženia, rekreácio, vnútrodružstevná demokracia a pod.).

Považujeme za správne, aby riešenie týchto otázok bolo v programe činnosti okresných výborov Zväzu a súčasne aby sa diskutujúcim oznámilo, ako sa riešili ich pripomienky. Na plenárnych zasadnutiach OV Zväzu, ktoré sa podľa návrhu stanov majú konať štvrťročne, budú sa prerokúvať základné otázky činnosti Zväzu. Všetky materiály pre plénum OV Zväzu budú prerokúvať a pripravovať komisie a predsedníctvo OV Zväzu. Toto poslanie predsedníctiev podčiarkuje ich kľúčové postavenie v činnosti OV Zväzu. Je preto aj prvoradou úlohou predsedov a tajomníkov OV Zväzu, aby sa predsedníctva stali operatívnym výkonným orgánom pléna OV Zväzu.

Pre rozvoj socialistického súťaženia v JRD bude mať veľký politický význam slávnostné odovzdávanie čestných diplomov jednotlivcom i kolektívom z radov družstevných roľníkov, ako aj diplomov pre JRD za výsledky dosiahnuté v socialistickom súťažení na počesť 50. výročia založenia KSČ v roku 1971. Celkom bude udelených 3260 diplomov členom a kolektívom v JRD na Slovensku, ďalej diplomy 42 JRD ako podnikom a 3 JRD červené zástavy. V mesiaci máji pripravujeme vyhodnotenie súťažného hnutia „Každý po socialisticky".

Veľmi vážne úlohy musia riešiť okresné výbory Zväzu a osobitne tajomníci pri organizovaní rekreácie a kúpeľnej liečby družstevných roľníkov. Možno povedať, že vo väčšine okresov malo zabezpečovanie družstevnej rekreácie dobrú úroveň.

V oblasti rekreácie družstevných roľníkov máme najväčšie úlohy v týchto troch oblastiach:

1. zabezpečenie detskej letnej rekreácie jednak doma, pri Balatone v Maďarsku, v Bulharsku, ako aj v Juhoslávii,

2. zabezpečiť zahraničnú rekreáciu družstevníkov. Zmluvami máme zabezpečené rekreačné pobyty v zahraničí pre 4000 družstevníkov. Doteraz sa prihlásilo cca 1500 družstevníkov. Najviac voľných miest máme pre rekreáciu v ZSSR, a to 244 miest a v Bulharsku pre 1100 osôb.

3. Podobne musíme už teraz organizovať aj domácu rekreáciu dospelých družstevníkov. Máme ešte voľné miesto pre kúpeľnú liečbu v Bardejove a v Karlových Varoch, v Jeseníkoch, Ružbachoch a v Mariánskych Láznich.

Účelom dnešnej porady nebolo vyčerpávajúcim spôsobom rozobrať všetky otázky činnosti okresných výborov Zväzu, ale naštíriť tie problémy a otázky, ktoré musíme spoločne riešiť v najbližších dvoch-troch mesiacoch.

VEČERNÍK, 4. apríla 1972, str. 3. 17(81)XV

Máte už „Dostavník"?

Túto otázka predovšetkým patrí celkom bežným mladým ľudom, posluchačom FFUK. Vo vás ostatných vyvolava zvedavosť, pochybnosti, prekvapenie? Alebo tuho rozmýšľate, čo to len môže byť. Netrapte sa, hneď budete vedieť, o aký druh „Dostavníka" ide.

Má 32 strán a je to vlastne spravodaj zahraničnej komisie FV SZM pri FFUK. Práve pod týmto príťažlivým a nezvyčajným názvom sa včera dostal do rúk desiatok zvedavých študentov.

ZAUJÍMA VÁS JEHO VZNIK?

V priebehu tohto školského roku sa niekoľkokrát uvažovalo o potrebe mať na fakulte vlastný časopis, no pokusy nevyšli. Je pravda, s vydávaním periodika sú spojené finančné, organizačné a iné ťažkosti. Na druhej strane však takáto fakulta by sa mala pochváliť vlastným tlačeným slovom. A tak členovia zahraničnej komisie FV SZM spojili všetky sily, pošpekulovali a čo je dôležité, dokázali si v mnohom pomôcť sami. Hádam tentoraz to vyšlo aj preto.

„Dostavník" je určený pre vnútornú potrebu fakultného SZM, pre študentov. Jeho vydanie je zatiaľ jednorazové, ale s perspektívou, že sa ustáli a počas roka budú z toho aspoň dve čísla.

Náklad spravodaja je 1600 výtlačkov a cena jednu korunu. Časť čísla je dokonca tlačená trojfarebne. O to, že „Dostavník" vyšiel takto, sa pričinili členovia SZM v tlačiorni Pravdy, ktorí ochotne pomohli a časopis tlačili brigádnicky. Za to im právom patrí pár vďačných slov.

CHCETE NIEČO VEDIEŤ O OBSAHU ČASOPISU?

Na jednej jeho strane má vyhradené miesto rozhovor s predsedom Slovenského vysokoškolského ústredia SZM, súdruhom V. Vávrom. Určite mnohých upúta zaujímavý rozhovor s izraelským študentom — komunistom. Vy, ktorí sa chcete dozvedieť ako možno stráviť jar a leto 1972 v rámci FFUK, stačí si kúpiť „Dostavník". Nájdete v ňom reportáže z ciest, anketu, fejtón, informácie o rôznych podujatiach. Dokonca, kto sa zúčastní vtipnej súťaže, má nádej vyhrať zahraničný zájazd.

Takto asi vyzerá „Dostavník". Usmieva sa na vás čiernymi písmenkami, priťahuje farbou a živosťou materiálov, inakšie by to nešlo. Veď je určený mladým. Neprehliadnite ho, verím, že sa s ním budeme stretávať dovtedy, kým sa z neho nestane jeden z mála blízkych, tlačených „kamarátov".

(tr)

VEČER, 6. apríla 1972, str. 2.

Na iontoforéze

Mojej manželke predpísali vo Fakultnej nemocnici 10 iontoforéz. Chodieva na ne do fyzikálnej terapie OÚNZ na ul. Sovietskej armády č. 7. Odchádza ráno už o pol siedmej, aby dostala nízke poradové číslo a aby sa skôr dostala do „šichty" ósmich, ktorí idú naraz. Včera mala poradové číslo 3, no prišiel na ňu rad až o pol deviatej. Vysvetlila mi to takto.

Na chodbe pri okienku opečiatkujú poukazy i kartotečné lístky a dávajú poradové čísla. To je v poriadku a bol by poriadok aj potom, keby pacienti boli disciplinovaní. Predovšetkým berie sa ohľad na pracujúcich. Ti majú prichádzať od 7. do 8. hod. Ale prichádzajú aj po 8. hod.

Pracovníčka pri okienku sa každého spýta: „Pracujúci?" Po kladnej odpovedi opečiatkuje mu poukaz a na iontoforézu ide bez čísla. Ale sú aj z práce vypísaní pracujúci, teda chorí a tiež sa hlásia ako pracujúci. A tak je tých „pracujúcich" priveľa.

Kdesi je chyba. Hádam by už ošetrujúci lekár mal na lístok napísať, či ide o pracujúceho alebo maróda. A bolo by po malých podvodníkoch pri okienku.

Sestry majú plné ruky práce a konajú ju zručne. Pravda, mali by menej mrzutosti, keby nebolo toľko nedisciplinovaných „pracujúcich".

V stredu sa hlásila ako „pracujúca" istá na sedemdesiatku vyzerajúca teta. „A kdeže pracujete teta?" — pýtajú sa jej ai pacienti. „Ta znaju, ja bavim vnučku, lebo syn a nevesta išli do roboty." Ale pri kom je tá vnučka, kým sa jej babka vráti z iontoforézy? Nuž, veruže všade sú nedisciplinovaní i bezohľadní ľudia. A to by nemalo byť. Prečo si máme strpčovať život?

Jez.

Farboslepý maliar

Kedysi dávno si komandl tak veľmi pošramotil povesť tajdedkými remeselníkmi, že s niektorými dozvukmi sa stretávame ešte aj dnes, keď sa už služby poväčšine predsa len zlepšili.

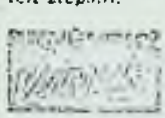

Rudolf si založil svoju vlastnú „živnosť". Než keď ho svojho času vyhodili z komandu pre zlú odbornú prácu, to už muselo byť niečo... Medzi „odborníkom" a fušerom bol taký malý rozdiel, že to ani zákazníci nezbadali... A tak Rudolf maľoval na vlastnú päsť. Keď si trochu dal zaleźať na práci — šlo to. Lenže, súčasne ako Rudolfovi pribúdalo zákazníkov, ubúdala zodpovednosť a narastala bezohľadnosť. Taký maliar z televízneho seriálu „Taká normálna rodinka" — bol proti Rudolfovi s týmt svojimi jolesnými a ružičkami na stenách, vypitými pivami a večne hladným žalúdkom — pravým požehnaním... Rudolf totiž rozkazoval, ale nedal si rozkazovať: on predsa ako majster-odborník sám najlepšie vie, čo do akého prostredia namaľovať. Lenže, ak si ľudia zaplatia, chcú mať namaľované po svojom — a to zase nekonečnovalo Rudolfovi, ktorý tiež maľoval po svojom... „Buď maľujem ja, alebo špásombokom...!" a po každý raz výhražne zliezal z rebríka...

Tak dlho sa vraj chodí s džbánom po pivo, až sa s ním raz ide po vodu — hovorí prispôsobené príslovie. Pán Kozinka nebol s Rudolfovým maľovaním spokojný — povedal, že spálňu chce do modra a Rudolf, pretože nemal inú farbu len trochu červenel, vymaľoval izbu do ružova...

„Pán majster, či ste vari farboslepý? Povedal som do modra, tak čo...?" ihromžil pán Kozinka, ale Rudolf mlel svoje: „Pán Kozinka, čo mi prisudzujete vašu chorobu? Spálňa je modrá! To robí to osvetlenie..." A tak sa najprv tí dvaja trochu hádali, neskôr hádku zamenili za výhražky a ešte neskoršie ich uskutočnili na čin...

Čin je skutková podstata trestného konania, a tak na konci celej tej patálie stál Rudolf pred súdom za porušenie niekoľkých paragrafov: jednak za ublíženie na zdraví a jednak za neoprávnené podnikanie. No a tiež za ukrátenie štátu o dane z príjmu. Pretože inak bol Rudolf občan bezúhonný, odišiel domov s podmienečným trestom a s hlavou plnou výpočtov, koľko bude musieť zase tajne vymaľovať bytov, aby mohol zaplatiť pokutu.

Odchádzajúc zo siene, kľal Rudolf na adresu pána Kozinku: „Taký chlpúň! Nerozoznú komínara od mlynára a chce niekomu radiť. Urob čertovi dobre a peklom sa ti odmení. Keby si do tej spálne vymaľovanej do ružova dal zelené žiarovky, mal by to do modra, ako chcel. Ale to tej tave nenapadne — to by musel mať na to inú hlavu..."

VLASTIMIL ELENČIN

VEČERNÍK, 6. apríla 1972, str. 7.

KURZY RUŠTINY PRE STREDOŠKOLÁKOV

Príprava na maturity

S dobrým nápadom prišla komisia ruského jazyka pracujúcich pri Mestskom výbore ZSSM v Ostrave, ktorá sa rozhodla usporiadať pre študentov posledných ročníkov stredných škôl kurzy ruštiny. Týždenná intenzívna výuka bude dobrou prípravou na maturitné skúšky.

Napriek mimoriadnemu záujmu študentov mohli vybrať len 55 záujemcov, ktorí budú na sústredení v Domove mládeže v Opave. Pod vedením stred. prof. Vítězslava Plechatého, učiteľa z priemyselnej školy vo Vítkovicích, sa na odbornej výuke budú podieľať okrem našich učiteľov ruského jazyka i traja lektori zo Sovietskeho zväzu.

Študenti si rozšíria a doplnia znalosti z literatúry, odstránia jazykové i hovorové nedostatky a zdokonalia sa vo výslovnosti. Dôraz sa bude klásť i na rozvoj konverzácie podľa určitých tematických okruhov. V

PARAGRAFY medzi nami

Manžel stĺče doma manželku, susedky si skočia do vlasov, niekto niekoho počastuje málo lichotivými názvami, prípadne k tomu pridá i nejaké zaucho, v samoobsluhe zákazník vloží čokoládu alebo fľašu kofinskej nie do košíka, ale do vrecka svojho kabáta, zavčasu ráno potiahne spred potraviny fľašu mlieka a pečivo, domovníčka namiesto umývania schodov nagrobiánt každému obyvateľovi domu, majiteľ domu vypne podnájomníkovi elektrinu a vodu, aby ich čím skôr vyštval, rozvedená manželka odmietne pustiť do bytu svojho exmanžela, podnapitý sa hrubo správa k personálu...

To je len stručný výňatok z celej plejády dennodenných prípadov, ktoré sprevádzajú náš život, spolužitie ľudí s ľuďmi. Na prvý pohľad nič mimoriadneho, medzi ľuďmi sa všeličo pritrafí, nie sme anjeli, a koniec koncov, vždy k homo sapiens patrili i zlí, neznášanliví a egoistickí jednotlivci. Ale mnohí nás zarazia!

POHĽAD NA SOCIALISTICKÉ SPOLUNažívanie

cez niektoré štatistické údaje z ostatných rokov.

Od zriadenia národných výborov existujú v ich rámci aj komisie, ktoré dohliadajú na dodržiavanie zásad susedských vzťahov, socialistického spolunažívania, občianskej tolerancie i občianskych práv a povinností. Komisie na ochranu verejného poriadku pri národných výboroch podľa zákona č. 60 Zb. z roku 1961 O úlohách NV pri zabezpečovaní socialistického poriadku, voči jednotlivcom, ktorí sa nejakým spôsobom previnili voči paragrafom 13,17, a 19 spomínaného zákona, vyvodzujú sankcie — napomenutie, verejné pokarhanie alebo pokuty až do výšky 500 korún.

Ale ako sa ukazuje, tieto

SANKCIE

nie sú dosť účinné pretože počet priestupkov z roku na rok narastá. Komisia na ochranu verejného poriadku pri ObNV I (bývalý obvod Staré Mesto) v roku 1968 prešetrila 404 rôznych priestupkov, v roku 1969 pojednávala o 412 prípadoch, o rok neskôr to už bolo 549 porušení socialistického poriadku a vlani ešte viac, 613. Za tri mesiace tohto roku stihli čísla naskočiť do hrozivých rozmerov — ak za rovnaké obdobie vlani prešetrili na tomto národnom výbore 135 priestupkov, v tomto roku za tri mesiace zaznamenali až 450 priestupkov občanov. Tu však treba prihliadať aj na súvislosti — po novom územnom členení sa obvod rozšíril, pribudli nové oblasti, ktoré sú zdrojom rôznych nešvárov. No i tak,

ČÍSLA SVEDČIA

o tom, že obyvatelia hlavného mesta SSR sú voči sebe stále horší, častejšie sa dopúšťajú drobných krádeží, hrubostí, urážok, osočujú orgány VB, vyvolávajú susedské spory, atď.

Je pri najmenšom zaujímavé nahliadnuť do zákulisia týchto priestupkov, ktoré často vyvolajú zanedbateľné, malicherné dôvody. Ako sa kedysi gazdovia prelí o jednu medzu, tak si dnes obyvatelia nášho veľkomesta strpčujú navzájom život kvôli kúsku miesta v pivnici, spoločnej predsieni, pre pár korún poplatku za vodu, keď viacerým nájomníkom príde spoločný účet. Mohli by sme zo skúseností pracovníkov komisií na ochranu verejného poriadku

vybrať ešte celú hromadu drobných motívov, ktoré však vedú občanov k neprimeranému, nedôstojnému správaniu sa a v konečnom dôsledku k porušovaniu zákonnosti.

Človek je tvor spoločenský, žije v spoločnosti, medzi ľuďmi. Prípady narušených susedských vzťahov sa na pojednávaniach KOVP objavujú často a sú signálom, že občianska tolerancia a susedská znášanlivosť sú na ústupe. Suseda, ídúc po chodbe, odkopne papier pred dvere ďalšej susedy — a už sú z toho hromy-blesky.

NEPRIATEĽSTVO NA ŽIVOT A NA SMRŤ

ktoré sa prenáša na celé príbuzenstvo a má následky na každom kroku.

Študent Vysokej školy výtvarných umení si na povale domu s povolením príslušných inštitúcií zriadil ateliér. Údery miniatúrneho kladivka, keď si pribíjal plátno na rám, „vyprovokovali" suseda k agresivite — napadol chlapca, podal žalobu, pretože mu tieto zvuky v pracovný deň predpoludním rozčuľovali. Podobne sa tento občan správa aj k ostatným obyvateľom domu, ľaží zo svojho bývalého postavenia domového dôverníka. Pokiaľ ho niekto neprinútil zmeniť si bydlisko, bude zrejme svojím netolerantným správaním otravovať i naďalej ovzdušie susedského spolunažívania.

NEDÔSTOJNÉ VZŤAHY

medzi majiteľmi domov a ich podnájomníkmi sú dobre známe. No len časť z nich sa môže zásahom národného výboru — komisie na ochranu verejného poriadku upraviť na úroveň normálneho, nediskriminovaného spolužitia, pretože nedostatok v našom meste núti podnájomníkov držať jazyk za zubami a znášať všetky príkoria. Panovačnosť niektorých majiteľov nepozná hraníc a často si na „pomoc" volajú ešte orgány štátnej moci, aby ich konaniu dali oficiálny punc.

Pani M. P. kúpila dom, v ktorom bývali traja nájomníci. Prirodzene, dom kupovala s takýmito podmienkami a nemá právo nájomníkov vyhodiť. Podníká však všelijaké kroky, aby nežičaných obyvateľov vyštvala z domu. Jedného sa jej už podarilo vyhostiť, ti ďalší dvaja naozaj nemajú kam ísť. Preto im vypla elektrický prúd a prívod vody a potom podala na nich žalobu, že neplatia ani za elektrinu ani za vodu. Naozaj čudní! Divné sa však spomínanej majiteľke domu zdá, keď ju členovia KOVP poučili o právach podnájomníkov a povinnostiach majiteľa domu. Nekultúrne správanie sa na pojednávaní, list s výhražným obsahom, končiaci sa pozdravom Svetu mier — to je vizitka jednej z mnohých, čo si socialistické spolunažívanie vysvetľujú po svojom.

Na odbory vnútorných vecí národných výborov prichádzajú

HLÁSENIA O PRIESTUPKOCH

z rôznych miest — od občanov, prokuratúry, VB, Mestskej inšpekcie čistoty a pod. Pracovníci odboru vnútorných vecí a KOVP, zložení z poslancov a odborníkov, sú zaťažovaní množstvom priestupkov, ktoré by nemuseli byť, keby si domoví dôverníci riadne plnili svoje povinnosti, a keby aj organizácie, kompetentné „hovoriť do toho", napríklad ROH, nemlčali, keď ide o porušovanie zásad socialistického spolunažívania a mnohé drobné previnenia voči našim právnym normám.

Zákon o úlohách národných výborov pri zabezpečovaní socialistického poriadku z roku 1961 už nevyhovuje, jeho sankcie zostávajú často neúčinné. Preto sa netrpezlivo čaká na jeho novelizovanú podobu, ktorá by mala vstúpiť do platnosti v najbližšej budúcnosti. Zlepšenie by mohlo priniesť dôslednejšie a častejšie využívanie systému verejného pokarhania namiesto drobných peňažitých pokút. Uvažuje sa aj o sankciách vo forme odňatia slobody na krátky čas, deň, dva a to najmä v takých prípadoch, ak previnilec nikde nepracuje a nikto ho nemôže potom prinútiť zaplatiť pokutu.

TVRDŠIA RUKA ZÁKONA

— to je jeden zo spôsobov, ako priviesť bezohľadných, neznášanlivých občanov k rozumu, — k ľudskému spolunažívaniu a disciplíne. Je to naliehavá požiadavka, medzi nami je totiž stále viac paragrafov.

OĽGA VAVROVÁ

VEČERNÍK, 7. apríla 1972, str. 3,